

माडीगाउँपालिका

लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल
वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
आ.व. २०८१/८२

२०८१ असार ९ गते

- ❖ माडी गाउँपालिकाको गाउँसभाको १५ औं अधिवेशनमा उपस्थित उपाध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, गाउँसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, पत्रकार तथा सुरक्षाकर्मीहरू, सर्वप्रथम गाउँसभाको यस महत्वपूर्ण अधिवेशनमा यहाँहरू सबैलाई हार्दिक स्वागत तथा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । यस महत्वपूर्ण अवसरमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था स्थापना र समाजमा आमूल परिवर्तनका विभिन्न कालखण्डमा राजनीतिक आन्दोलन, सशस्त्र संघर्ष र क्रान्तिका क्रममा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात सहिदहरूप्रति उच्च सम्मान सहित हार्दिक श्रद्धा सुमन व्यक्त गर्न चाहन्छु ।
  - ❖ संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमबाट दीगो शान्ति, सुशासन, विकास समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्न नेपालको संविधान बमोजिम स्थानीय तहको दोस्रो निर्वाचन पश्चात दोश्रो कार्यकालका लागि हामी निर्वाचित भएको पनि दुई वर्ष भन्दा बढी व्यतित भइसकेको वर्तमान सन्दर्भमा हामी नयाँ सोच र उर्जाका साथ माडी गाउँपालिकाको गाउँसभाको पन्ध्रौं अधिवेशनको शुभारम्भमा आईपुग्दा यस नीति तथा कार्यक्रम संघीयताको कार्यान्वयन संगै सिंहदरबारको अधिकार जनताको बीचमा पुर्याउन कोशेदुङ्गा सावित हुने अपेक्षा गरिएको छ ।
  - ❖ सार्वभौमसत्ता जनतामा निहित भएको वर्तमान अवस्थामा माडी गाउँपालिकाको जनताका भावना र अवश्यकताको पहिचान गर्न विकासका सम्पूर्ण क्रियाकलापमा जनतालाई केन्द्रविन्दुमा राखी सहभागितामूलक विकास पद्धति अवलम्बन गर्दै सम्वृद्ध माडी निर्माणको जग स्थापना गर्न माडीवासीको जीवनस्तर माथि उठाउन र जनताको चाहनालाई सार्थक तुल्याउन २०८१/८२ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवान्वित भएको छु ।
  - ❖ नेपालको संविधान बमोजिम शासन प्रणालीको नयाँ शासकीय संरचनाका रूपमा स्थानीय सरकारको स्थापनाको पहिलो कार्यकालमा यस गाउँपालिकाले विभिन्न नीतिगत, कानूनी, संरचनागत तथा व्यवस्थापकीय पक्षमा सुधार गरी कार्य सम्पादन गर्दै विकास शासन र सेवा प्रवाहका क्रियाकलापहरूलाई तिब्रताका साथ अगाडी बढाउन सफल भएको विषय स्मरण गराउँदै यो कार्यकालमा विकास, सुशासन, समाजिक न्याय र समृद्धिमा योगदान पुर्याउने कार्यक्रममा जोड दिने कुरा यहाँहरू समक्ष राख्न चाहन्छु ।
  - ❖ पछिल्लो समयमा खासगरी विश्व अर्थतन्त्रमा आएको उतारचढावले गर्दा नेपालको अर्थतन्त्रपनि त्यसबाट प्रभावित भएको कारण संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने अनुदानको सीमा समेत घटेर आएको वर्तमान परिप्रेक्षमा सीमित स्रोतबाट नागरिकका अधिकतम आवश्यकता पूरा गर्नुपर्ने चुनौती हामीमाझ रहेको छ ।
  - ❖ नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४, नेपाल सरकार तथा लुम्बिनी प्रदेश सरकारले तर्जुमा गरेका नीति तथा कार्यक्रम र बजेट, दीगो विकास लक्ष्य, गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजना २०७६/७७-२०८०/८१, तथा गाउँपालिकाले तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका कानूनी प्रावधान आदि पक्षलाई समेत ध्यानमा राखी यो नीति तथा कार्यक्रम ल्याइएको छ ।
  - ❖ चालु आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रमहरू तथा सभाबाट पारित भएका योजनाहरू ठेक्का लागेका र केही हिँउदे अभिवेशनबाट संशोधन गरिएका योजनाहरू भुक्तानी लिन बाँकी र कार्यसम्पन्न गर्न बाँकी रहेतापनि निर्धारित समय भित्र सम्पूर्ण योजना सम्पन्न हुने नै छन् । नेपालको विकास प्रणाली असारे विकास गर्नु यो महारोग हामीमा पनि रही आएको छ । यद्यपि यस्ता ढिला सुस्ती नगरी छिटो जनतालाई विकास दिने प्रयत्न भने नभएको होइन । योजना संचालनका लागि समय, सिजन र कार्यालयबाट हुनुपर्ने सबै स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि र खानेपानी तथा भौतिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा उल्लेखनीय काम भएका छन् ।
  - ❖ **कृषि, पशुपंक्षी, जडीबुटी र दिगो पूर्वाधार, समृद्ध माडीको आधार** मूल सोच र आगामी ५ वर्षमा लुम्बिनी प्रदेशकै नमूना गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न कृषि र पशुपंक्षीको व्यवसायिक उत्पादन गरी समृद्ध माडीको आधार तयार गर्ने लक्ष्यका साथ विभिन्न नीतिहरू अवलम्बन गर्दै शुरु भएको माडी गाउँपालिकाको विकासको यात्रालाई समीक्षा गर्दा सफलता प्राप्त भएको अनुभूति गरेका छौं । गत आर्थिक वर्षमा लिइएका नीतिहरूको देहाय बमोजिम समीक्षा गरिएको छ ।
१. गाउँपालिकाको प्रत्येक वडामा सडक सुविधा पुर्याउने नीतिलाई कार्यान्वयन गरिएको र त्यस्ता सडकलाई स्तरोन्नती गर्दै लैजाने नीति अनुरूप गाउँपालिका र विभिन्न वडाहरू जोड्ने मोटरबाटोहरू सतरोन्नती गरिएको साथै घर्तीगाउँ घुम्तीदेखि जगरबोट- पेदिखोला झिनुवा त्रिवेणी जोड्ने मो.वा को करीव १४०० मिटर पिच र पेदिखोला मोटेरेबल पुल निर्माण गरिएको ।
  २. कृषि र पशु विकास क्षेत्रलाई आधुनिक प्रविधिमैत्री, व्यवसायिक तथा रोजगारमूलक बनाई यस क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने नीति बमोजिम हेफर ईन्टरनेशनल प्रोजेक्टसंगको साझेदारीमा विभिन्न आयमूलक एवं उत्पादनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
  ३. शिक्षालाई स्थानीय आवश्यकता, मौलिकता र विशिष्टता अनुकूल बनाउन आधारभूत तह कक्षा १-८ को पाठ्यक्रम तथा सो अनुरूप कक्षा १ को पाठ्यपुस्तक निर्माण गरिएको । साथै विद्यालय शिक्षाको शैक्षिक गुणस्तरमा प्रमुख भूमिकामा रहने अभिभावक र शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि शिक्षकहरूलाई सूचना प्रविधि सम्बन्धी तालिम एवं शिक्षक अभिभावक अभिमुखिकरण तालिम सञ्चालन गरिएको छ ।
  ४. विकास निर्माणमा जनताको सहभागिता गुणस्तरीय र दिगो विकासको कल्पना गरी सहभागितामूलक योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्यांकन पद्धति अवलम्बन गरी जनस्वामित्व र अपनत्व अभिवृद्धि गर्ने प्रयास भएको छ ।
  ५. नेपाल सरकारबाट घोषणा गरिएका अभियानलाई माडी गाउँपालिकाले आफ्नै अभियानको रूपमा सञ्चालन गरी पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दीगोपना टोल/वडा, पूर्ण सरसफाई उन्मुख टोल/वडा घोषणा जस्ता अभियानलाई प्राथमिकता दिइएको छ ।
  ६. सम्पूर्ण वडाका दुर्गम, अपायक टोलवस्ति तथा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपभोग कम भएका क्षेत्रमा महिला स्वास्थ्य स्वसेविका, स्वास्थ्यकर्मी लगाएतको सहभागितामा स्वास्थ्य परामर्श, घुम्ति शिविर सञ्चालन री महामारीजन्य सरुवा तथा नसर्ने दीर्घरोगहरूको स्क्रिनिङ समेत गरिएको छ

- । साथै नागरिकका दृष्टि सम्बन्धि विविध समस्याहरूलाई मध्यनजर गरी विभिन्न शिविरबाट छनौट भएका आँखाका विरामीहरूलाई घर्तीगाउँ स्वास्थ्य चौकीमा विशेषज्ञ डाक्टर सहितको आँखा शिविर तथा अन्य विशेषज्ञ शिविरहरू सञ्चालन गरिएको छ ।
७. स्वास्थ्यका लागि खेलकुद, राष्ट्रका लागि खेलकुद भन्ने मुल मन्त्रलाई आत्मसाथ गर्दै गाउँपालिका स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिताबाट छनौट भएका खेलाडीहरू विभिन्न विद्यामा जिल्ला तथा प्रदेश स्तरमा प्रतिस्पर्धा गरी पालिकाको नाम उचो बनाएको अवस्था छ ।
  ८. करका दर र दायरा तथा नयाँ क्षेत्रको पहिचान र विकास गर्दै गाउँपालिकालाई आन्तरिक आयमा सबल बनाउँदै लैजान पहलकदमी लिइएको छ ।
  ९. बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत कुपोषणमा परेका सुनौला हजार दिनका आमा तथा शिशु हरूलाई पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
  १०. मालपोतमा हुने जग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धि लिखत कार्यलाई सहज र सरल बनाउन आवश्यक जनशक्ति सहितको भू -सेवाको कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
  ११. वैदेशिक रोजगारीका लागि सबै प्रकारका श्रम स्वीकृतिको आवेदन स्थानीय तहबाट भर्न सकिने नेपाल सरकारको नीतिगत व्यवस्था भए अनुरूप पालिकाको रोजगार सेवा केन्द्रबाट श्रम स्वीकृति दिने कार्य प्रभावकारी रूपमा लागु गरिएको ।
  १२. स्थानीय श्रम, सीप, पुँजी र प्रविधिको उपयोग गरी स्थानीय स्तरमै उद्यमशील संस्कारको विकास गर्दै नागरिकलाई स्वरोजगार एवं आत्मनिर्भर बनाइ गरिवी निवारण गर्न गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकासका विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका छन् ।
  १३. जनतालाई प्रवाह गरिने सेवा तथा सुविधालाई छिटो छरितो, प्रभावकारी एवं प्रविधिमैत्री बनाइ एकद्वार सेवा प्रवाहको अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।
  १४. जनताको सूचनाको हक तथा पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्दै सुशासनको अवधारणालाई सुदृढ गर्दै लैजाने प्रयास गरिएको छ । यसका लागि स्थानीय रेडियो मार्फत निर्णय सार्वजनिकीकरण तथा सार्वजनिक सुनुवाइलाई माध्यम बनाइएको छ । योजनाहरूमा सार्वजनिक परीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउने प्रयास गरिएको छ ।
  १५. पर्यटन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन गर्न पुल्वाङ्ग धुरी युद्ध पर्यटन क्षेत्रलाई वैधानिक बनाइ डि.पि.आर. अनुसार प्रारम्भिक संरचनाहरू निर्माण गरिएको छ ।
  १६. गाउँपालिकाका वस्ति स्तरबाट गरिने योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यलाई सहभागितामूलक एवं प्रभावकारी बनाउन वडाहरूमा टोल विकास संस्था परिचालन मार्फत उल्लेखित कार्यहरू गरिदै आएको छ ।
  १७. नेत्रहिन र अपाङ्ग विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी समावेशीकरणको नीति अनुरूप सिकाई कार्यमा सहजीकरण गरिएको छ ।
  १८. राष्ट्रिय स्तरका टूला आयोजनाहरू जस्तै शहिदमार्ग मदन भण्डारी राजमार्गहरूको स्तरोन्ती तथा कालोपत्रेका लागि प्रदेश तथा संघ सरकारसंग समन्वय गरी निर्माण कार्य अगाडी बढाउन पहल गरिएको छ ।
  १९. पछिल्ला २ वर्षमा कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा उल्लेख्य प्रगति भई फलफुल तरकारी र पशुपंक्षीको निर्यात बढेर गएको छ ।
- ❖ उल्लेखित उपलब्धिहरूलाई आत्मसाथ र संस्थागत गर्दै नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रमसंग तादात्म्यता हुने गरी र पालिकाको आवश्यकता र प्राथमिकतालाई आधार मानेर कृषि र पशु क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि, पूर्वाधार निर्माण, रोजगारी सिर्जना, दीगो विकास, साझेदारी विकास, पर्यावरणीय सन्तुलन र सुशासनलाई प्राथमिकतामा राखी नीति तथा कार्यक्रम र बजेटका प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ ।
  - ❖ आन्तरिक र बाह्य बसाईसराई तथा वैदेशिक रोजगारीका कारण नेपालका गाउँहरू सक्रिय जनशक्ति विहिन हुन पुगेको र उब्जाउँ खेतवारी बाँझो हुन पुगेका छन् । यस सन्दर्भमा युवालाई देशभित्रै रोजगारीका अवसर सृजना गर्ने र गाउँघरको बसाईलाई आकर्षक बनाउने चुनौती हामी सबैको साझा मुद्दा हुन पुगेको छ ।
  - ❖ संविधानतः अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकार स्थापना भई एकल र साझा अधिकारका विभिन्न क्षेत्रका विषयमा ऐन, कानून तर्जुमा, योजना तर्जुमाको अभ्यास हुनु, सबै वडाहरूमा सडकको पहुँच हुनु, सडक निर्माणमा भएको लगानी संगै कृषिजन्य उत्पादनलाई बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुनु, बजार क्षेत्रका घरहरूको अभिलेखीकरणको सुरुवात गरिनु, वित्ती सुशासन कायम राख्न प्रयत्न गरिनु, कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरूको सरकार सञ्चालन तथा व्यवस्थापकीय क्षमताको वृद्धि हुँदै जानु, सूचना प्रविधिमा पहुँच भई सूचना प्रणालीको प्रयोगमा बढोत्तरी हुनु र नागरिकहरू पनि यसप्रति सजक हुनु आदि विषयहरूलाई हामीले अवसरका रूपमा लिएका छौं ।
  - ❖ व्यवसायीक, रोजगारमूलक, सीपमूलक शिक्षाको विकास गर्नु, गुणस्तरी विउविजन र उपकरण समयमा नै उपलब्ध गराउनु, युवा जनशक्तिलाई कृषि व्यवसायमा आकर्षित गराउन नसक्नु, वातावरणीय परीक्षण, सडक गरुयोजना, डिजाईन तथा ड्रइड विना गरिने सडक तथा अन्य पूर्वाधारका संरचना निर्माणको कार्यलाई रोक्नु, व्यवस्थित वस्ती विकास गर्नु र व्यवस्थित जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा गरी लागू गर्नु लगायतका विषयहरू चुनौतीका रूपमा रहेका छन् ।
  - ❖ उल्लेखित परिदृश्य एवं पृष्ठभूमिमा आधारित भएर आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम तय गरी वार्षिक लक्ष्य निर्धारण गर्ने दिशामा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम उन्मुख रहेको छ ।

सभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म माडी गाउँपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा विषयक्षेत्रगत रूपमा अवलम्बन गरिने नीति तथा कार्यक्रमहरू यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

सामाजिक विकास तर्फ:

स्वास्थ्य क्षेत्र :

१. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा अत्यावश्यक औषधी उपकरण तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरूको उपलब्धतामा शुन्यमौज्दात (Stock Out) हुन नदिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरी खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थालाई सहज बनाइनेछ ।
२. सेवाग्राहीहरूको चापलाई मध्यनजर गर्दै आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा स्वास्थ्यका हाल कार्यरत (मौजुदा) जनशक्तिलाई आवश्यकतानुसार परिचालन तथा खटनपटन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
३. महामारी तथा मनसुनजन्य विपदलाई मध्यनजर गरी उक्त विपदलाई रोकथाम तथा व्यवस्थापन गर्न वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति तथा विपद् प्रतिकार्य समिति (RRT) लाई सक्रिय बनाई परिचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
४. नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले तोके बमोजमका निशुल्क औषधीहरू बर्षेभरी अभाव हुन नदिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
५. बर्थिङ सेन्टरहरूमा गुणस्तरयुक्त डेलिभरी वेड अन्य उपकरणहरू खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. पूर्ण संस्थागत सुत्केरीयुक्त (शून्य होम डेलिभरी) पालिका बनाउनको लागि क्रमश वडा देखि पालिकासम्म अभिमुखीकरण सहितको विशेष कार्यक्रम प्याकेज संचालन गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
७. घर्तिगाउँ स्वास्थ्य चौकीमा संभव भए सम्म नियमित MBBS डाक्टरको व्यवस्था गरिने छ ।
८. रोग निदानलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडा स्तरमा ल्याब सेवा बिस्तार गरिने छ ।
९. पूर्णखोपयुक्त पालिका कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिनका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
१०. विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी बनाइनेछ ।
११. उपचारात्मक र स्वास्थ्य प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिदै प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१२. बालबालिकाहरूको गम्भीर कुपोषण स्थिति समयमै पत्ता लगाई व्यवस्थापन गर्न समुदाय स्तरमा लक्षित वर्गहरू समक्ष पोषण सम्बन्धि सचेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१३. स्वास्थ्य सस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समितिलाई थप जिम्मेवार बनाउन जन स्वास्थ्य सेवा र स्वास्थ्य सेवामा स्थानीय सरकारको भूमिका तथा जिम्मेवारीको बारेमा तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
१४. औजार तथा उपकरण जिर्ण भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको लागि नया औजार उपकरणको व्यवस्था गरिने छ ।
१५. राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६ र दिगो विकास लक्ष सन् २०३० को मर्म अनुरूप स्वास्थ्यका कार्यक्रमहरू लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१६. विद्यालय, सरकारी कार्यालय तथा अन्य सार्वजनिक स्थलहरूमा धूम्रपान तथा मद्यपान निषेध गर्न आवश्यक पहल गरिनुका साथै लागु औषध सेवनलाई नियन्त्रण गर्न नागरिक समाज, प्रशासन र सरोकारवालासंग सहकार्य गरी कडाईका साथ प्रतिबन्ध गरिने छ ।

आयुर्वेदतर्फ:

१. नेपालको मौलिक चिकित्साको रूपमा रहेको आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालाई अझ व्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
२. मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी लाई अघि बढाउ र निरोगी नेपाल अभियान भन्ने कुरालाई बोध गराई स्वस्थ आहार व्यवहारको माध्यमबाट स्वस्थ जीवनशैली अपनाउन प्रेरित गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३. यस गाउँपालिकामा पाइने औषधी गुणयुक्त जडीबुटीहरूको पहिचान, उपयोगिता र प्रयोग गर्ने विधिको बारेमा जानकारी आदानप्रदान गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।
४. स्थानीयस्तरमा रहेका धौमी, झाक्री,वैद्य तथा जडीबुटी सम्बन्धि ज्ञाताहरूलाई सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।
५. ज्येष्ठ नागरिक हरूको स्वास्थ्य संरक्षण र प्रबर्द्धन सेवा संचालन गर्न शक्तिवर्धक तथा प्राङ्गारीक औषधीहरूको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. रोगप्रतिरोधात्मक औषधीहरूको व्यवस्थापन गरी शरीरमा विषाणु तथा जीवाणुको संक्रमणलाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।
७. विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रमद्वारा विद्यार्थीमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
८. आयुर्वेद सेवाको महत्त्वका बारेमा वडा स्तरमा नै सचेतना कार्यक्रम गरिने छ । सोका लागि वडा तथा टोल छनौट गरी आयुर्वेद शिविर सञ्चालन गरिने छ ।

शिक्षा युवा तथा खेलकुद:

१. माडी गाउँपालिकाको समग्र शैक्षिक अवस्थालाई प्रतिविम्बित गर्ने शिक्षा पार्श्वचित्र (Educational Profile) र गाउँपालिकाको शिक्षा क्षेत्रको योजनालाई आध्यावधिक गर्दै लगिने छ । साथै दिगो तथा समावेशी शिक्षा योजना लाई संभाव्यता अध्ययन अनुसार कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ ।
२. प्रारम्भिक बालबिकास केन्द्रहरूमा आधारभूत शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्था गरिने छ । विद्यालय शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई बढाउदै लगिने छ ।
३. आगामी आ.व.मा मेरो विद्यालयमा गरिएको एक उत्कृष्ट कार्य अभियानलाई निरन्तरता दिइने छ ।
४. विभिन्न विद्यागत खेलकुदहरूलाई प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रमको आयोजना गरी उत्कृष्टलाई सम्मान तथा पुरस्कार दिइने छ ।
५. आधारभूत तह कक्षा १-८ सम्म स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण भईसकेको अवस्थामा विद्यार्थिका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक तथा सामग्री छपाई गरी उपलब्ध गराइने छ ।
६. प्राविधिक धार सञ्चालन भएका विद्यालयका कक्षा ९-१२ का विद्यार्थीलाई क्रमशः उच्चमशील र स्वरोजगार उन्मुख गराइने छ ।
७. प्रधानाध्यापक र विषयगत शिक्षकहरूलाई शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि गर्न नवीनतम चिन्तन जगाउने पेशागत क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरिने छ ।
८. विद्यालय शिक्षालाई निरीक्षण, सुपरीवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्न स्थानीय स्तरबाट शिक्षा समिति, विषय वज्र, प्रधाना ध्यापक र स्रोत शिक्षकको व्यवस्था गरी नियमित अनुगमन, निरीक्षण गरी शैक्षिक गुणस्तर मापन गरिने छ ।
९. विद्यालयहरूमा बालउद्यान पार्क निर्माण गर्ने व्यवस्था लाई निरन्तरता दिइने छ ।
१०. गाउँपालिका भित्रै उच्च शिक्षा हासिल गर्न क्याम्पस स्थापना गर्न पहल गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
११. समुदायद्वारा आर्थिक भार वहन हुनेगरी विद्यालयमा निजी स्रोत शिक्षकको व्यवस्थापन गर्ने प्रकृयाको अन्त्य गरिने छ ।
१२. विद्यालयले विद्यार्थी एवम् अभिभावकहरूबाट लिने सबै प्रकारका शुल्कहरूको (भर्ना शुल्क र परिक्षा शुल्क) आदीको अन्त्य गर्दै लगिने छ ।
१३. शिक्षासंग सम्बन्धित विभिन्न दिवस सभा समारोहहरूमा शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षामा योगदान गर्ने व्यक्तित्व एवम् शिक्षकहरूलाई सम्मानित र पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१४. विद्यार्थी संख्या न्यून भएका विद्यालयहरूको कानून बमोजिम मिलान/ मर्ज गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । साथै विद्यालयमा जाने दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सरोकारवालहरू संगको छलफलमा व्यवस्थित एवं पारदर्शी बनाइने छ ।
१५. मा.वि. स्कुलहरूमा खेलकुद शिक्षकको व्यवस्था क्रमागत रुपमा गरिने छ ।
१६. अन्तर पालिका खेलकुद प्रतियोगिता जस्तै- रनिङ सिल्ड, अध्यक्ष कपहरू जस्ता प्रतियोगितात्मक खेलहरू सञ्चालन गरी खेलकुद क्लवहरूसंग समन्वय र सहयोग गरिने छ ।
१७. प्रदेश तथा राष्ट्रिय खेल प्रतियोगिताहरूबाट उत्कृष्ट भएका खेलाडीहरूलाई पालिकाले सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने छ ।
१८. प्रत्येक विद्यालयमा Wi-Fi जडान गरी विद्यालय र पालिकाबीचका कागजी गतिविधिहरू Online गरिने छ र विद्युतीय हाजिरी उपकरणलाई व्यवस्थित गरी पालिकाले नियमित नियमन गर्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
१९. एक विद्यालय चार कुरा (खेलमैदान, बगैँचा, पुस्तकालय र प्रयोगशाला) को नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
२०. HEMS (Health and physical Education, English, Mathematics and Science) Education Program for 5 years निर्माण गरी कार्यान्वयनमा लगिने छ ।
२१. प्रत्येक विद्यालयबाट एक शिक्षकलाई Basic Computer ज्ञानको लागि तालिमको कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
२२. मा.वि. विद्यालयहरूमा सी.सी. क्यामराको निगरानीमा पठनपाठन गर्ने व्यवस्था क्रमशः लागु गर्दै लगिने छ ।
२३. संस्कृति सभ्यता हाम्रा जीवन पढ्ती हुन् । सहज जीवन पढ्ती सञ्चालनको लागि यस्ता संस्कृतिको संरक्षणका लागि हाम्रो माडी हाम्रो संस्कृति मूलमन्त्र तय गरी विषेश जोड दिइनेछ ।

आर्थिक विकास तर्फ :

कृषि तथा पशु विकास:

१. कृषि तथा पशु पालन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन गरी उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न र यस क्षेत्रमा निजी तथा अन्य गैरसरकारी लगानी लाई प्रोत्साहन गर्न साझेदारीको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. गाउँपालिकाको मुख्य आयस्रोत कृषि, फलफूल, जडीबुटी, कच्चा पदार्थ संकलन तथा निकासी जस्तामा आत्मनिर्भर भएकोले उत्पादनमुलक पकेट क्षेत्रहरूको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण विकास तथा प्रवर्द्धनको नीतिलाई निरन्तरता दिई राजस्वको दायरा बढाइनेछ ।
३. कृषि प्रणालीको प्रवर्द्धन, यान्त्रीकीकरण, व्यवसायीकरण तथा बजारीकरण मार्फत उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गरिने छ । खाद्य सम्पन्नताको मान्यता अनुरूप जलवायु र माटो अनुकूलको खाद्यान्न उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरिनुका साथै आर्थिक तथा सामाजिक रूपले पछि परेका वर्गहरूको वास्तविकता पहिचान गरी विभिन्न क्षेत्रमा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।

४. गाउँपालिका भित्र रहेका साना जलविद्युत तथा संचार माध्यम एवं उद्योग व्यवसायहरूलाई पालिकाको स्वामित्वमा लिन कानुनी परामर्श गरी करको दायरामा लिई राजस्व संकलनलाई थप व्यवस्थित बनाउन कानून एवं कार्यविधि बनाई लागू गरीने छ ।
५. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले किसानलाई ऋण प्रवाह गर्दा अनिवार्य वडापालिकको सिफारीसमा मात्रै लगानी गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
६. नेपाल सरकार र अन्य सरकारी निकायबाट प्रदान गरिने अनुदान एवं सेवा सुविधा गैरकृषकहरूले पाउन सक्ने समस्याको निराकरण गर्न र वास्तविक किसानलाई प्रदान गर्ने अवस्था सुनिश्चित गर्न किसानहरूको एकिकृत विवरण समाहित भएको पहिचान खुल्ने परिचयपत्रका लागि आवश्यक विवरण संकलन गरी राष्ट्रिय प्रणालीमा प्रविष्ट गरिसकेकोले आगामी आ.व मा कृषक परिचयपत्र वितरणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
७. गाउँपालिकाका कृषकहरूको कृषि र पशु पालनलाई व्यवसायिक बनाउन तथा कृषि खेती र पशुपालनका क्रममा हुनसक्ने संभावित जोखिमलाई दृष्टिगत गरी ६०-४० को अनुपातमा कृषकहरूको बाली र पशु बीमा गरिनेछ ।
८. परम्परागत कृषि ज्ञान, सीप र प्रविधिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै रैथाने बाली तथा स्थानीय पशुपंक्षीहरूको उत्पादनमा विशेष जोड दिईने छ । विउ वितरण कार्यक्रम, वेमौसमी तरकारी खेती कार्यक्रम, मसलाबाली कार्यक्रम र कृषिमा यन्त्रिकरण गरी कृषक र विपन्न परिवारको जीवनस्तरमा सुधार गरिने कार्यक्रम संचालन गरिने छ । साथै आगामी आ.वमा कृषि स्मार्ट भिलेज प्रोफाईल तयार गरी लागू गरिने छ ।
९. निजी तथा सहकारी संस्थाहरूको सहकार्य र समन्वयमा खाद्यान्न, तरकारी, फलफुल, दुध, मासुको बजार संरचना, प्रशोधन विविधिकरण एवं पूर्वाधार विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१०. कृषकहरूमा प्राविधिक सेवाको पहुँच पुर्याउन तथा पशुपंक्षीका संक्रामक रोगहरूको निदान, पहिचान र गुणस्तरीय पशु स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका लागि प्रत्येक वडाहरूमा प्राविधिक जनशक्ति परिचालन गरी प्रभावकारी सेवा विस्तार गरिने छ ।
११. पुशुस्वास्थ्य घुम्टि शिविर, पशु आहार सुधार कार्यक्रम तथा पशुपंक्षी बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी पशुपालक समूहको आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याईने छ ।
१२. पशु पालनमा उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न प्रतिफलमा आधारित कृषकलाई प्रोत्साहन अनुदानको व्यवस्था गरिने छ । पशु स्वास्थ्यलाई सुधार गर्न गाउँपालिका तथा वडाहरूबाट औषधि तथा प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराईने छ ।
१३. व्यक्ति, फर्म, समुह तथा सहकारीहरूले अनुदान प्राप्त गरे बमोजिम उद्देश्य, लक्ष्य, प्रतिफल कति उपलब्ध भयो मापन गर्ने तथा अनुदानको द्रुपयोग भएको देखिएमा निगरानी तथा नियमन गरिने व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।
१४. कृषि उपजहरूलाई भण्डारण गर्न कोल्ड स्टोर निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ । कृषि तथा पशुपंक्षीक सम्बन्धि हाटबजार निर्माणका लागि आवश्यक स्थानको पहिचान गरी छिट्टै सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
१५. किसानसंग गाउँसरकार कार्यक्रम र हेफर प्रोजेक्टसंगको साझेदारीमा कृषि तथा पशु वस्तुहरूको उत्पादन वृद्धि गरी गाउँपालिका क्षेत्रमा रोजगारमूलक, उद्यमशिल र मर्यादित कृषि व्यवसायको विकासको लागि गत आ.व देखि नै बहुवर्षिय रूपमा माडी गाउँपालिका क्षेत्रमा कृषि तथा पशु विकासमा आधारित परियोजना सञ्चालन गरिएकोमा उक्त कार्यक्रमलाई आगामी आ.व मा निरन्तरता दिईने छ । हेफर प्रोजेक्ट नेपालसंगको साझेदारी मार्फत कृषि तथा पशु वस्तुहरूको उत्पादन वृद्धि, बजारीकरण र बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूमा कृषकहरूको पहुँच अभिवृद्धि गरिने छ ।
१६. उत्पादनका आधारमा गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने अनुदान प्रणालीको ढाँचालाई आधुनिक, वैज्ञानिक र वस्तुनिष्ठ बनाईने छ ।
१७. एक वडा एक कृषि पाठशाला संचालनको व्यवस्था गरिने र एक घर एक करेसावारीको नीति लिईने छ ।
१८. कृषियोग्य जमीनलाई सिंचाई कुलो नहर लिफ्टिङबाट सिंचाईको व्यवस्था मिलाईने छ ।
१९. आगामी २ बर्ष भित्र कृषि र पशु क्षेत्रबाट कम्तिमा २००/२०० जनालाई स्वरोजगार हुने व्यवस्था मिलाईने छ ।
२०. एक गाउँ एक कृषि उत्पादनको अवधारणा ल्याईने छ । कृषि समुह र पशुपालन समुहहरूलाई एकिकृत गरी कृषि तथा पशुपालन पकेट क्षेत्र घोषणा गर्दै थप व्यवस्थित गरिने छ ।
२१. एक वडा एक कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गरिने छ । साथै भूगोल अनुसार कृषि खेतीमा विविधिकरण गर्नका लागि माटो सुहाउदो खेतीलाई बढावा दिईने छ । यसका लागि विज्ञद्वारा माटो परीक्षण गरी खेतीका लागि सिफारिस गरिनेछ ।

भौतिक पूर्वाधार तर्फ :

१. गाउँपालिकाका गौरवका योजनाहरू र निर्माणाधीन क्रमागत योजनाहरूको कार्यान्वयनलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
२. ठेक्का लागेर सम्झौतामा तोकिएको सम्पन्न हुने मिति भन्दा अगावै आयोजना सम्पन्न गर्ने ठेकेदारलाई नियमानुसार पुरस्कृत गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।
३. भौतिक संरचनाहरूको मर्मत संभारका लागि मर्मत संभार कोषको निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।
४. सार्वजनिक जग्गा पहिचान, संरक्षण र उपयोग गर्ने तथा वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय तथा अन्य सरकारी संरचना निर्माणका लागि जग्गा प्रदान गर्ने दाताहरूको अभिलेख व्यवस्थित गरी दाताहरूलाई सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
५. माडी गाउँपालिकाको कतिपय वस्तिहरूमा सञ्चार सुविधामा कठिनाई भएको हुँदा टेलिफोन टावरको व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित निकायसंग समन्वयको लागि पहल गरिने छ ।

६. आगामी आ.वमा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको साझेदारीमा यस गाउँपालिकाको मुख्य सडकको रूपमा रहेको घर्तीगाउँ घुम्ति देखि जगरबोट पेदिखोला झिनुवा त्रिवेणी जोड्ने स्तरोन्नती तथा कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
७. सडक पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार र सञ्चालीकरण गरी अर्थतन्त्रमा उत्पादन क्षेत्रको लागत घटाउने र उत्पादित वस्तुको बजारीकरण गर्न कृषि सडक, पहुँच मार्ग, अन्तर स्थानीय तह सीमाक्षेत्र सडक लगायतका स्थानीय तहस्तरीय सडक सञ्चालको विकास र विस्तार गरिने छ ।
८. माडी गाउँपालिकाका विभिन्न आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी संघ र प्रदेशमा पठाउन योजना बैंक निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
९. सडक सुरक्षालाई मध्यनजर गर्दै सडक पूर्वाधारको निर्माण, मर्मत सम्भार एवं स्तरोन्नती गर्ने र विकट वस्तीका समुदायहरू लाभान्वित हुनेगरी मुख्य पैदलमार्गमा झोलुङ्गे पुलहरूको निर्माण तथा मर्मत गरिने छ ।
१०. पालिकाभित्रको समग्र जलस्रोतको अध्ययनका साथै सिंचाई योजना, भूमिगत सिंचाई योजना, लिफ्ट सिंचाई योजना, जलाशय निर्माण तथा पोखरी संरक्षण र निर्माण कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।
११. दिनानुदिन बजारीकरण भईरहेको घर्तीगाउँ बजारलाई व्यवस्थित बनाउन घर नक्सा पास कार्यविधि र सडक गुरु योजना बमोजिम पालिकाका मुख्य बजार क्षेत्रलाई व्यवस्थित बनाइने छ ।
१२. हालको परिप्रेक्ष्यमा नयाँ सडक खन्ने कार्य धेरै जसो सम्पन्न भई सकेको अवस्थामा नयाँ भन्दा सडक स्तर उन्नती तर्फ जोड दिइने छ ।
१३. पालिका स्तरीय खेलमैदान निर्माणका लागि आवश्यक जग्गाको पहिचान, डि.पि.आर गरी नर्माणको आधार तयार गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१४. गाउँपालिकाबाट संचालन हुने योजनाहरूको पुर्व लागत अनुमान तयार गरी सोहीको आधारमा बजेट विनियोजन गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१५. आवास विहिनहरूको घर बनाई आवासयुक्त पालिका बनाइनुका साथै आगामी आ.व मा सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरिने छ ।

योजना तथा अनुगमन तर्फ:

१. उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिवृद्धिका लागि योजना सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. जनश्रमदान गर्न नसकिने निर्माण योजनाहरूमा ठेक्का मार्फत कार्य गराउने र उपभोक्ता समिति मार्फत गर्नुपर्ने योजनाहरूलाई योजनाको प्रकृति अनुसार दश देखि वीस प्रतिशतसम्म जनश्रमदान गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।
३. दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरूलाई प्राथमिकतामा राखी योजना तथा कार्यक्रमहरू बनाउने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
४. गाउँपालिका र प्रत्येक वडामा रहेका मान्यता प्राप्त विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग बजेट साझेदारी गरी साना तथा आधारभूत योजनाहरू सम्पन्न गर्ने नीति लिइनेछ ।
५. योजना तथा कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणालीलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइने छ ।
६. वस्ती स्तरबाट माग भएका रोजगारी सिर्जना हुनसक्ने वातावरणमा सकेसम्म कम असर पर्ने र स्थानीय सहभागीता जुट्न सक्ने बढी जनसंख्या लाभान्वित हुने तथा क्रमागत योजनाहरूको कार्यान्वयनमा प्राथमिकता दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ :

१. पूर्वाधार विकासका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्दा विपद् जोखिम संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राखी कार्यान्वयन गर्न सघाउ पुग्ने गरी डिजाईन र ईष्टिमेट गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
२. गाउँपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहलाई व्यवस्थित गर्न तथा वन संरक्षण र सदुपयोगलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउने नीति लिइने छ ।
३. जोखिमयुक्त वस्तीको पहिचान, स्थानान्तरण र विपद् प्रभावित क्षेत्रहरूको पुनः निर्माण लगायतका कार्यलाई प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गर्न संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरिने छ । विपद्को समयमा खोज, उद्धार तथा राहतका लागि विपद् व्यवस्थापन संयन्त्रको चुस्तता र सामाग्रीको सुनिश्चितता गरिने छ ।
४. कुनै पनि सामुदायिक वनजंगलको काठ कटानी गरी विक्री गर्दा सम्बन्धित वन उपभोक्ता समितिले सम्बन्धित वडा पालिकाबाट अनुमति ल्याउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।
५. विपद् व्यवस्थापनका लागि अन्य पालिका, जिल्ला प्रशासन कार्यालय र सम्बन्धित सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूसँग आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
६. रेडक्रससंग समन्वय गरी गाउँ प्रहरीलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम दिइने छ ।
७. जलवायु परिवर्तनको असरलाई न्यूनिकरण गर्न वातावरणमैत्री अवधारणाको अवलम्बन, कार्यान्वयन गरी वृक्षारोपण रिचार्ज पोखरी निर्माण गरी हरित विकासको अवधारणालाई अनुसरण गरिने छ । वृक्षारोपण र वातावरण संरक्षणका अन्य उपाय अवलम्बन गर्ने व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई पुरस्कृत गरिने छ ।

८. पालिकामा व्यवस्थित डम्पिङ साईट निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ । साथै कुहिने नकुहिने फोहोरहरू धातुजन्य, प्लाष्टिकजन्य फोहोर छुट्याई पुनः प्रयोग गर्ने पुनः प्रयोग हुन नसक्ने फोहोरलाई डम्पिङ साईटमा विसर्जन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
९. टोल सुधार समिति र बडा समितिहरूसंग समन्वय र सहकार्य गरी घर, समुदाय र बजार क्षेत्रको फोहोरको उचित व्यवस्थापन गरिने छ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ:

१. सार्वजनिक स्रोत तथा साधनको कुशलतापूर्वक उपयोगका लागि आर्थिक अनुशासन, खर्चमा मितव्ययिता र सुशासन प्रवर्द्धनमा विशेष जोड दिईने छ । सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउन तथा सुशासन प्रवर्द्धनका लागि उजुरी पेटीका, सोधपुछ तथा सहायता कक्ष, घुमि सेवा, सार्वजनिक सुनुवाई सामाजिक परीक्षण जस्ता सुशासनका औजारहरूको उपयोग हुने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईने छ ।
२. गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण O&M गरी छरिता एवं चुस्त संगठन संरचना मार्फत प्रशासनीक कामकारवाही सम्पादन गर्ने वातावरण मिलाइनेछ । साथै अनुमगन तथा मुल्याङ्कन कार्यलाई वैज्ञानिक र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३. जनप्रतिनिधिहरू र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउनुका साथै संगठन, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको व्यवसायिकताका लागि कार्यबोझ तथा कार्य प्रकृतिका आधारमा प्रोत्साहन भत्ता, प्रवर्द्धन, र पुरस्कारका साथै तालिमको पनि व्यवस्था गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
४. स्थानीय तहको आन्तरिक आयलाई अभिवृद्धि गर्न स्थानीय सरकारको राजस्व अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने स्रोतहरूको पहिचान गरी राजस्वको दायरालाई विस्तार गरिने छ । साथै पालिका र वडाबाट संकलन गरिने राजस्वलाई पूर्ण रूपमा कम्प्यूटरीकृत गरिने छ ।
५. गाउँपालिकाको प्रथम आवधिक योजनाको अवधि चालू आ.व मा समाप्त भएकोले आगामी आ.व मा गाउँपालिकाको दोस्रो पञ्चवर्षिय योजना तर्जुमा गरिने छ । सोही योजनासंग तादाम्यता हुनेगरी बजेट, मध्यमकालीन खर्च संरचना र नीति तथा कार्यक्रम समेत निर्माण गरिने छ ।
६. गुनासो व्यवस्थापन गर्नको लागि गुनासो सुनिश्चित संस्थाको विकास गरिनेछ । साथै कार्य सम्पादन गर्दा आइपर्ने समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्नका लागि आवश्यकता अनुसार मौखिक वा लिखित तवरबाट गुनासो सुन्ने र अभिलेख राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७. स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्याङ्कन, वित्तीय सुशासन जोखिम मूल्यांकनमा राम्रो नतिजा ल्याउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
८. गाउँपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवा र गरिने विकास एवं शासनका विविध गतिविधिहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाई पारदर्शीता मार्फत सुशासन कायम गर्न गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल, डिजिटल नागरिक वडापत्र, स्मार्ट कृषि प्रोफाइल लगायतका प्रविधि र उपकरणहरूको निर्माण तथा व्यवस्था गरिने छ ।
९. नेपाल सरकारले तोकेका प्रत्येक नागरिकले पाउने सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने सबै लाभग्राहीको अभिलेख प्रणालीमा व्यवस्थित गर्ने छ । साथै सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई थप पारदर्शी, व्यवस्थित र दोहोरो दर्ता लाई निरुत्साहित गर्न अनिवार्य राष्ट्रिय परिचयपत्र र बायोमेट्रिक्स प्रणालीबाट लाभग्राहीहरूको दर्ता तथा नविकरण गर्ने व्यवस्था गरिने छ । यसका लागि वडा सचिव तथा प्राविधिकहरूलाई तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
१०. सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न योग्य लाभग्राहीहरूलाई सुचिकृतका लागि सहज वातावरण तयार गरिने र भत्ता प्राप्त गरिरहेका लाभग्राहीहरूको परिचयपत्र नविकरण गर्नका लागि व्यापक पहल तथा जानकारी गरिने छ ।
११. व्यक्तिगत घटना दर्ता लाइ सत प्रतिसत गर्न जनचेतना मुलक कार्यक्रम, रेडीयो लगायतका माध्यमबाट प्रसारण गर्नुका साथै सो सम्बन्धी ब्रोसर तथा फलेक्स व्यानर वडा कार्यालय तथा अन्य कार्यालयहरूमा टास गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
१२. गाउँपालिकामा व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सुदृढकरण आयोजना अन्तर्गत पन्जिकरण विभाग र माडी गाउँपालिका रोल्पाको स्रोत साझेदारी प्रतिबद्धता अनुसार एम आइ एस अपरेटर र फिल्ड सहायक को ६ महिना बराबरको पारिश्रमिक को व्यवस्था गाउँपालिकाले गर्ने प्रतिबद्धता लाई निरन्तर कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१३. आफ्नो क्षेत्राधिकारको अधिकतम प्रयोग गरी ऐन, नियम, नियमावली, निर्देशिका र कार्यविधिहरू निर्माण गरी तत्कालै स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशनमा ल्याइने छ ।
१४. कानूनको शासनलाई अभ्यासमा ल्याउन सरोकारवालाहरूको सहभागीतामा ऐन, नियम, नियमावली, निर्देशिका र कार्यविधिहरूको मस्यौदालाई गाउँसभाद्वारा पास गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरिने छ ।
१५. स्थानीय तहले बनाएका सम्पूर्ण कानूनहरू स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरी कानून बमोजिम संघ र प्रदेशको कानून मन्त्रायमा पठाइने छ भने आवश्यकता अनुसार माग भएमा सम्बन्धित कार्यालयहरू र व्यक्तिहरूलाई समेत निशुल्क रूपमा उपलब्ध गराइने छ ।
१६. पालिकाको आवश्यकता अनुसार ऐन कानूनहरू बनाइने छ भने पुरानालाई कानून बमोजिम संशोधन समेत गर्न सकिने छ ।

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फः

- एक घर एक धाराको नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- सबै वडामा पूर्ण सरसफाइ कृयाकलापको लागि बजेट विनियोजन गरिने छ ।
- खानेपानी,सरसफाइ उपभोक्ता समिति तथा संजाल पदाधिकारीहरूसँग तालिम,अभिमुखिकरण,गोष्ठी संचालन गरिने छ ।
- विद्यालयमा WASH अन्तर्गत बाल क्लव गठन,पुनर गठन तथा अभिमुखिकरणका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
- टोल विकास संस्था,आमा समूह, महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका, सरसफाइ टोल समूह,वन, क्लव, विभिन्न संघसंस्था तथा सञ्जालआदि निकायहरूलाई पूर्ण सरसफाइका विषय सूचक सम्बन्धी कक्षा संचालन गरिने छ ।
- गाउँपालिका मुख्य बजार क्षेत्रमा फोहोर व्यवस्थापनका लागि बजार सरसफाइ समितिहरूलाई अभिमुखिकरण गरिने छ ।
- गाउँपालिका सबै खानेपानी योजनाहरूको गुणस्तर जात (कोलिफर्म टेष्ट) गरिने छ ।
- सुधारिएको चुलो प्रवर्धन तथा भकारो, खोर, गोठ सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने छ
- पालिका अन्तर्गत मुख्य बजार क्षेत्रको फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि डम्पिङ साइडको व्यवस्था गरिने छ ।
- बजार तथा टोलवस्तीमा फोहोरको उचित व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम,अभिमुखिकरण तथा प्रचारप्रसार सामग्री वितरण गरिने छ ।
- विभिन्न शाखा तथा सरोकारवाला निकायहरूसँग WASH कार्यक्रम सम्बन्धी अभिमुखिकरण,गोष्ठी सञ्चालन गरिने छ ।
- बजार तथा गाउँ,टोल वस्तीहरूमा फोहोरको उचित व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सामग्री र पूर्ण सरसफाइका सन्देशमुलक सूचकहरू वितरण गरिने छ ।
- आनीवानी तथा व्यवहार परिवर्तनका लागि सन्देशमुलक सूचनाहरू स्थानिय मेडिया मार्फत सम्प्रेषण गर्नलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- माडी गाउँपालिकाको रणनीतिक योजना अनुसार पूर्ण सरसफाइ अभियान तथा नमूना वडा तथा टोलहरूमा उन्मुख घोषणा गरिने छ ।
- फोहोरको वर्गीकरणका लागि सम्बन्धित निकायलाई आवश्यक पहल गरिने छ ।
- कार्यक्रमको मासिक प्रगतिप्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गरिने छ ।
- WASH कार्यक्रम अन्तर्गत भएरका सबै कृयाकलापहरूको अर्धवार्षिक तथा वार्षिक समीक्षा गरिने छ ।
- WASH कार्यक्रमको अनुगमन,मुल्यांकनतथा जवाफदेहितालाईनिरन्तरता दिइने छ ।

महिला बालबालिका तर्फ :

१. महिलाको आर्थिक तथा सामाजिक शसक्तिकरणका लागि सीप विकास तथा व्यक्तित्व विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । यसका लागि उपाध्यक्ष संग महिला कार्यक्रमलाई निरन्तर सञ्चालन गरिने छ ।
२. स्थानीय व्यवसायी महिलाद्वारा उत्पादित व्यवसायिक उत्पादनलाई राष्ट्रिय स्तरको वजारमा पहिचान गराई विगतमा संचालित ग्रामीण व्यवसायको निरन्तरता दिईने छ ।
३. लैङ्गिक तथा घरेलु हिंसा ,यौन शोषण लगायत जोखिममा परेका एकल महिला ,यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूलाई दृष्टिगत गरी अवसर र हित प्रवर्द्धन सम्बन्धि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४. महिला तथा किशोर किशोरी माथि हुने सबै प्रकारका विभेद (सामाजिक,लैङ्गिक,यौनिक,धार्मिक,शैक्षिक) जस्ता विभेदहरूलाई निषेध तथा निरुत्साहित गर्न समविकासका आवश्यक कार्यक्रम संचालनमा ल्याईने छ। त्यसका लागि **किशोरकिशोरी तथा आमा समूहसंग उपाध्यक्ष कार्यक्रमलाई** निरन्तरता दिईने छ ।
५. हिंसा पीडित तथा प्रभावित महिला ,बालबालिका ,किशोरी ,यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूका लागि तत्काल उद्धार ,निशुल्क कानूनी सहायता मनोसामाजिक परामर्श र सीपमूलक कार्यक्रम गर्नका लागि महिला उद्धार तथा सहायता कोष स्थापना गरिने छ।
६. वडा स्तरीय महिला संजालको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र टोल स्तरमा महिला संजाल गठन गरी अभिमुखिकरण कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिने छ ।
७. राजनीतिक ,आर्थिक र सार्वजनिक जीवनको निर्णय —निर्माणका सबै तहहरूको नेतृत्वमा महिलाहरूको पूर्ण तथा प्रभावकारी सहभागिता र समान अवसरको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
८. बालश्रमिक तथा बालश्रम उन्मुलन कार्यक्रमहरूको तर्जुमा तथा बालश्रममा आश्रित परिवारका लागि पनि कार्यक्रमबाट सम्बोधन गरी बालश्रम उन्मुलन गरिने छ ।
९. बालअधिकार समिति गठन कार्यविधि र बाल समूह गठन सहजिकरण निर्देशिका निर्माण गरी लागू गरिने छ ।
१०. बालविवाह ,क्रम उमेरमा विवाह ,जबर्जस्ती विवाह तथा लागू औषध दुर्व्यसनी जस्ता घातक /हानिकारक व्यवहारको अन्त्य गर्न आवश्यक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
११. अपांगता भएका व्यक्तिका लागि आय — आर्जन गर्ने कार्यक्रम तर्जुमा गरी उनीहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउन पहल गरिने छ । साथै त्यस्ता व्यक्तिप्रति गरिने विभिन्न प्रकारको अन्धविश्वास,विभेद र सबै प्रकारका हिंसा नियन्त्रण र निराकरण गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१२. सार्वजनिक भवन तथा पूर्वाधार निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालमैत्री बनाइनेछ ।

१३. समाजका अग्रज सम्मानित ज्येष्ठ नागरिकको भूमिका ,योगदान ,अन्तपुस्ता ज्ञान अनुभव र सीप हस्तान्तरणलाई उच्च महत्व दिई आर्थिक सामाजिक रूपान्तरण र विकासमा उपयोग गरिने छ ।
१४. ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई नीति निर्माणमा सहभागिता र स्रोत साधनमा पहुँच बढाई अपनत्व वृद्धि गरिनेछ साथै ज्येष्ठ नागरिकले समाज र राष्ट्रको लागि पुर्याएको योगदानको आधारमा सम्मान र आदर गरिने छ ।
१५. ज्येष्ठ नागरिकप्रति हुनसक्ने विभिन्न प्रकारका हिंसा तथा दुर्व्यवहार नियन्त्रणका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१६. जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत मुक्त बडा घोषणालाई निरन्तरता दिईनेछ र आ.व.२०८१/०८२ भित्र जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत मुक्त गाउँपालिका घोषणा गरीने छ ।
१७. समाजमा रहेका मान्यता प्राप्त विभिन्न संघ संस्थाहरूलाई तालिम तथा चेतना अभिवृद्धि गरी सामाजिक अभियानमा संलग्न हुनको लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
१८. द्रन्द्ध पीडित, शहिद परिवार, घाइते अपाङ्ग र विपन्न परिवारहरूको स्वास्थ्य बीमाको व्यवस्था गर्न कार्यविधि बनाई कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१९. महिला, दलित, जनजाती र फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई सीपमुलक नेतृत्व विकास र आय आर्जनमुलक तालिम प्रदान गरी आत्म निर्भर बनाइने छ ।
२०. क्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
२१. महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समूहहरूको व्यवहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा दीगो विकासका लक्ष्यहरू मध्ये लक्ष्य नं.५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुरूप बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
२२. अपाङ्ग परिचय पत्र वितरण, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवसीय कार्यक्रम पालिका स्तरीय महिला संजाल संचालन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
२३. संयुक्त राष्ट्र संघ सुरक्षा परिषदको प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० कार्यान्वयन गर्न कार्यविधि बनाई कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।

गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम तर्फ :

१. उद्यम विकास तथा रोजगार सृजना सम्बन्धी दिगो विकासको रणनीतिक योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
२. गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत उद्यमशिलता विकास ,वित्तीय पहुँचमा वृद्धि र उत्पादित वस्तु तथा सेवाको बजारीकरणमा सहयोग गरी आर्थिक तथा प्राविधिक रूपमा वृद्धि भई जिविकोपार्जनमा टेवा पुर्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
३. स्थानिय स्तरमा उत्पादित वस्तु तथा सेवाहरूलाई स्थानिय , प्रदेश तथा संघिय बजारमा पहिचान गराई बजारको माग, श्रोत साधनको उपलब्धता, र जनचाहानामा आधारित उद्यमहरूको स्थापना र विगतमा संचालित उद्यमीहरूको स्तरोन्नती वा निरन्तरता दिइनेछ ।
४. स्थानी तह मार्फत नयाँ उद्यमी सृजनाको लागि तथा विगत ३ वर्ष वा सो भन्दा पहिला व्यवसाय गदै आयका सञ्चालित लघु उद्यमीको लागि प्राविधिक सिप विकास तालीम वा आवश्यकता अनुसार उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण गरिने छ ।
५. यस पालिकामा आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा उत्पीडनमा पारिएका समुदाय जस्तै दलित महिला, जनजाती, आर्थिक हिसावले विपन्न, किसान, मजदुर र बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगार सृजना गराई सो लघु उद्यमको प्रवर्द्धन गरिनेछ । ६. माडी गा.पा भित्रका लघु उद्यम विकास क्षेत्रको पहिचान गरिनेछ ।
७. उद्योग क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्तिको दिगो विकास र क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
८. सीप विकास तालिम सञ्चालन गर्दा सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तीहरूलाई पनि विशेष प्राथमिकता दिईने छ ।

सहकारी तथा गरिवी निवारण

१. नेपाल सरकारको तिन खम्बे अर्थ नितिअनुसार यस माडी गाउँपालिकाले एक बडा एक सहकारीको निति अलवन गरी सहकारी संस्था क्रियाशिल नभएको वडामा सहकारी संस्था गठन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
२. गाउँ गाउँमा उत्पादन भएको कृषि उपहरूलाई सहकारी मार्फत खरिद गरि बजारिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
३. सहकारीलाई विश्वसनिय पारदर्शी र मर्यादीत रूपले सदस्यहरूलाई सेवा प्रवाह गर्न सहकारीहरूको क्षमता विकास गरि नमूनाको रूपमा कुनै २ सहकारी संस्थामा डिजिटल प्रविधिको प्रयोग गरि सेवा प्रवाह गर्न अनुदानको व्यवस्था मिलाईने छ ।
४. सहकारी मार्फत एक गाउँ एक उत्पादन एक घर एक उद्योग संचालन गरि गरिवी निवारण गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
५. सहकारी संस्थाका सदस्यहरूलाई वित्तीय साक्षरता संचालन गरि सहकारीको माध्यमबाट छरिएर रहको पुजी संकलन गरी उत्पादनशिल क्षेत्रमा लगानी गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
६. कृषक तथा उद्योगिहरूलाई व्यवसायी संचालन गर्न सहकारी मार्फत सहुलेत ऋण प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
७. सहकारी मार्फत कृषि हात बजार तथा सहुलिएत पसल संचालन गर्न अनुदानको व्यवस्था मिलाईने छ ।
८. गरिव घर परिवार पहिचान गरि उनिहरूको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
९. पालिकामा संचालित सबै खाले सहकारी संस्थाहरूलाई अनिवार्यरूपमा कोपोमिसमा आवद्ध गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

१०. गरिविनिवार कोष मार्फत प्रवर्द्धित सामूदायिक संस्थाहरूलाई व्यवस्थित गर्नको लागि सहकारीमा रुपनतरण गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।

प्रधानमन्त्री रोजगार तर्फ :

१. आ.व. २०८१/२०८२ को लागि न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूतको लागि रोजगार सेवा केन्द्रमा सुचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तथा युवा रोजगारीको लागि रुपान्तरण पहल आयोजना अन्तर्गत प्राथमिकिकरणको आधारमा न्यूनतम रोजगारी उलब्ध गराउन रोजगारी सृजनामा संलग्न गराइने छ ।
२. एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा सञ्चालन गरिने छ ।
३. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम बाहेक गाउँपालिकाबाट पनि बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारी उपलब्ध गराउन श्रममुलक आयोजनाहरू मार्फत रोजगारी सृजना गरिने छ ।
४. गाउँपालिका वडापालिका निजी क्षेत्र र अन्य गैरसरकारी निकाय मार्फत कार्यान्वयन हुने श्रममुलक आयोजनाहरूमा श्रमिकहरू खटाउदा सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरी आयोजना पायक पर्न बस्तीबाट सुचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई खटाउन पहिलो प्राथमिकता दिइने छ ।
५. यस गाउँपालिकामा रोजगारदाता र अन्य साझेदारीहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी पहिचान र नकसाङ्कन गरिने छ ।
६. आयोजनाहरूको छनौट गर्दा उत्पादनमुलक रोजगारी सृजना हुने खालका आयोजनाहरू छनौट गरिने छ ।
७. रोजगारमा संलग्न भएका सुचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई दक्ष एवं सक्षम जनशक्ति बनाउन कार्यस्थलमा आधारित सीपमुलक तालिमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
८. न्यूनतम एक सय दिन रोजगार प्राप्त गरेका बाहेक अन्य सुचीकृत व्यक्तिहरूलाई दक्ष एवं सक्षम जनशक्ति बनाई रोजगार वा स्वरोजगारमा संलग्न गराउन आवश्यकतामा आधारित सीपमुलक तालिम संचालन गरिने छ ।
९. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका व्यक्तिहरूले प्राप्त गरेका सीप अनुभव ज्ञान पुँजी तथा प्रविधि उपयोग गरी उनीहरूलाई रोजगार तथा स्वरोजगार बनाउन पुनःएकीकरण कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिने छ ।
१०. वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सम्बन्धित निकायबाट जारी भएका महत्वपूर्ण सूचनाहरू रोजगार सेवाकेन्द्र मार्फत सम्प्रेषण गरिने छ ।
११. वैदेशिक रोजगार बोर्डले वैदेशिक रोजगारीको लागि प्रदान गर्ने श्रम स्वीकृति र पुनःश्रम स्वीकृति सम्बन्धि कामको लागि आवश्यक सहजीकरण गरिने छ ।
१२. वैदेशिक रोजगारबोर्डको सचिवालयबाट प्रदान गरिने कल्याणकारी सेवाका लागि पुर्याउनुपर्ने सम्पूर्ण प्रकृयाको लागि सहजीकरण गरी सम्बन्धित वैदेशिक रोजगारमा संलग्न व्यक्ति एवं परिवारको सदस्यहरूलाई सेवा प्रदान गरिनेछ ।
१३. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न भएका व्यक्तिहरूको विवरण तयार गरी अध्यावधिक गरिने छ ।
१४. विद्यमान बेरोजगार समस्यालाई हल गर्न आन्तरिक उत्पादनमूलक रोजगारी सृजना गरीप्रभावकारी रोजगार वा स्वरोजगार सेवा सुनिश्चत गर्न आवश्यक ५ वर्षे रोजगार रणनीति तयार गरिने छ ।
१५. सुचिकृत बेरोजगार श्रमशक्तिलाई रोजगार प्रदान गर्न श्रम सहकारी सीप कला र क्षमता विकास गर्न "श्रम सहकारी कार्यविधि" बनाई तत्काल कार्यान्वयन गरिने छ ।
१६. सामाजिक सुरक्षा कोषले वैदेशिक रोजगारमा संलग्न व्यक्ति, औपचारिक वा अनौपचारिक क्षेत्रमा काम गर्ने व्यक्तिहरू र सो व्यक्तिका परिवारका सदस्यलाईको लागि संचालन गर्न योजनामा संलग्न हुने प्रकृयाको बारेमा अभिसूचीकरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१७. वैदेशिक रोजगार सुरक्षित र मर्यादित बनाउन सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम (सामी) लागत साझेदारीमा अगाडी बढाइने छ ।
१८. लघुउद्यम विकास कार्यक्रमसंग समन्वय गरी सो कार्यक्रमले संचालन गर्ने सीपमुलक तालिममा सुचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई सहभागी गराई रोजगार एवं स्वरोजगारद्वारा आत्मनिर्भर गराइने छ ।

बहुक्षेत्रीय पोषण तर्फ :

- नेपाल जनसांख्यिक सर्वेक्षण २०१६ अनुसार यस प्रदेशमा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू मध्ये ३९ प्रतिशतमा पुङ्कोपन, ८ प्रतिशतमा ख्याउटेपन, २७ प्रतिशतमा कम तौल, ६ देखि ५९ महिनाका ५३ प्रतिशत बालबालिकामा रक्तअल्पता र १५ देखि ४९ वर्षका महिलाहरूमा रक्तअल्पता ४४ प्रतिशत रहेको छ । महिला, बालबालिका र किशोरीहरूमा हुने सवै प्रकारको कुपोषणको अवस्था घटाउन यस माडी गाउँपालिकाका ले बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप विस्तार गर्नेछ । विपन्न वर्ग तथा सीमान्तकृत समुदायमा विशेष प्याकेजका कार्यक्रम सहित यस माडी गाउँपालिकाका २ वडालाई यसै आर्थिक वर्ष भित्र पोषणमैत्री स्थानीय शासन लागु गर्नेछ ।
- यस माडी गाउँपालिकामा न्यूनपोषण हुनुमा पोषिला विविध प्रकारका खानेकुरामा पहुँच नहुनु वा भएको खाद्यवस्तु उचित तरिकाले उपभोग नगर्नु, अशुद्ध खानेपानी तथा न्यून सरसफाईबाट हुने संक्रामक रोगहरू तथा त्यसको समयमै उपचार नहुनु, उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाको उपभोग नगर्नु, अधिक कार्यबोझ तथा न्यून चेतनाजस्ता विविध कारणहरू जिम्मेवार छन् । यस्ता समस्याहरू समाधान गर्न यस गाउँपालिकाले बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप विस्तार गर्नेछ ।

- पोषणको दृष्टिकोणले गर्भावस्थादेखी दुई वर्षको अवधि धेरै महत्वपूर्ण हुन्छ । जसलाई सुनौल हजारको दिन भनिन्छ । यो अवधिमा गर्भवति आमा र बच्चा जन्मिएपछि सुत्केरी आमा र बच्चालाई खुवाईने खानेकुरा एवं स्याहार सुसारले बच्चाको समग्र वृद्धि र विकासमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको हुन्छ । त्यसैले शिशु तथा बाल्यकालिन पोषणमा स्तनपान, पुरक खाना स्याहार सुसार सम्बन्धि बानीव्यहोरा, सरसफाई स्वच्छता खाद्य सुरक्षा संक्रमणको अवस्थामा समुचित उपचार जस्ता विषयहरूलाई एकिकृत रूपमा सम्बोधन हुनेगरी कार्यक्रमा तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- राष्ट्रिय योजना आयोगको नेतृत्व एवम् समन्वयमा स्वास्थ्य, कृषि विकास, पशुपन्छी विकास, खानेपानी तथा सरसफाई, शिक्षा, महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण रसंघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय सहित यस गाउँपालिकामाकार्यान्वयनमा रहेको बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप सुदृढीकरण गरिनेछ ।
- नेपालको लागि दिगो विकासको लक्ष्यअनुसार पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा हुने पुङ्कोपनकलाई सन् २०३० को अन्त्यमा १५ प्रतिशतमा झार्ने, ख्याउटेपनलाई घटाएर ४ प्रतिशतमा पुऱ्याउने, रक्तअल्पतालाई १० प्रतिशतमा झार्ने लक्ष्य लिइएको छ भने प्रजनन उमेरका महिलाहरूमा हुने रक्तअल्पतासम्बन्धी समस्यालाई १० प्रतिशतमा झार्ने लक्ष्य अनुरूप कार्यान्वयनमा रहेको बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप विस्तार गरि यस गाउँपालिकामा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

न्याय व्यवस्थापन तर्फ:

१. समाजमा उत्पन्न भएका र हुन सक्ने संभावित विवादहरूलाई मेलमिलापद्वारा निर्मुल पार्न गाउँको झगडा गाउँमै हासीखुशी मिलाऔं अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
२. समाजमा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र, लिंग र समुदायको न्यायमा सहज पहुँच पुऱ्याउन समय समयमा सचेतनामुलक कानुनी शिक्षा र आवश्यकता अनुसार कार्यक्रमको समेत आयोजना गरिनुका साथै सोको लागि सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञलाई हायर गरिने छ ।
३. कानूनका ज्ञाताहरूद्वारा न्यायीक समितिका पदाधिकारीहरू, जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरूका साथै सरोकारवालाहरूलाई मागमा आधारित तालिम र तालिम प्राप्तहरूका लागि पुनताजिकीकरण हुने खालको कार्यक्रमको उचित व्यवस्था मिलाइने छ ।
४. सुचीकृत मेलमिलापकर्ताहरूलाई पुर्नताजकी तालिमको दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
५. न्यायीक समितिमा दैनिक कृयाकलाप संचालन गर्दै आएका कानुनी सल्लाहकारलाई निरन्तरता दिइने छ ।
६. असमर्थ पक्षलाई निशुल्क कानुनी सहायता उपलब्ध गराउन कानुनी सल्लाहकारलाई जिम्मेवारी तोकिनेछ ।
७. अदालत, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय लगाएत अन्य सरकारी कार्यालयसम्म न्यायीक पहुँचका लागि सरकारी कार्यालयहरूमा दिनुपर्ने निवेदन तयार गर्न कानुनी सल्लाहकारको सहयोगद्वारा सहजीकरण गरिने छ ।
८. सेवा, सेवाप्रदायक र सेवा प्राप्तीको प्रकृया बारेमा आवश्यक जानकारी उपलब्ध गराइने छ ।
९. सरकारी कार्यालय र नागरिकको बीचमा सहजीकरण गरिने छ ।
१०. स्थानीय न्यायीक समितिलाई चुस्त दुरुस्त बनाउनुको साथै व्यवस्थित इजलाशको निर्माण गरिने छ

गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू,

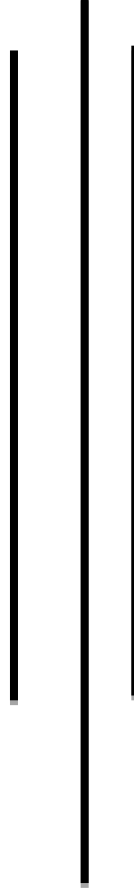
अन्य उपस्थित महानुभावहरू,

विगतको शिक्षा वर्तमानको ईच्छा र भविष्यको प्रतिक्षाको रूपमा रहने प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा सुदृढ अर्थतन्त्र निर्माण गर्ने, स्वस्थ र सक्षम जनशक्ति विकास गर्ने, विकासलाई समावेशी, जनमुखी, नतिजामुखी, सामाजिक न्यायमा आधारित बनाउने, सुशासन कायम गराउने र समृद्ध माडी गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच प्राप्त गर्ने विषयलाई केन्द्रमा राखिएको छ । समृद्ध माडी निर्माणको यो यात्रामा निजी क्षेत्र, विद्वत वर्ग, सबै क्रियशिल राजनैतिक दलहरू, नागरिक समाज र समग्र माडीवासीमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै सहकार्य र सद्भावका लागि सबैको सहयोगको अपेक्षा गर्दछु । यस गाउँपालिका गाउँसभाको १५ औं अधिवेशनमा प्रस्तुत हुने नीति, कार्यक्रम र बजेटका सम्बन्धमा महत्वपूर्ण राय सल्लाह उपलब्ध गराउनुहुने सरोकारवाला सम्पूर्णमा धन्यवाद व्यक्त गर्दै यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतलाई यही बिट मार्न अनुमति चाहन्छु । धन्यवाद

माडीगाउँपालिका
घर्तीगाउँ रोल्पा
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल
वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
आ.व. २०८०/८१

२०८० असार ९ गते

यस गाउँपालिकाको गाउँसभाको १३ औं अधिवेशनमा उपस्थित
सभाका सदस्यज्यूहरू,
अन्य कर्मचारी मित्रहरू,
पत्रकार तथा सुरक्षाकर्मी मित्रहरू,
सम्पूर्णमा नमस्कार

पृष्ठभूमि

नेपाली समाजलाई राजनैतिक आर्थिक लगाएतको क्षेत्रमा रूपान्तरण गरी अब्बल र समृद्ध देश नेपाल विश्व सामु चिनाउने महान उद्देश्य राखी वि. सं २००६/२००७ साल वरीपरी देखि २०२८ को झापा विद्रोह, २०३६ सालको बहुदल वा निर्दल बारे जनमत संग्रह, २०४६ सालको पंचायती शासन विरुद्धको जनआन्दोलन, २०५२ देखि २०६२ सम्मको महान जनयुद्ध र २०६२/०६३ सालको वृहत जन आन्दोलन यी तमाम समय तथा काल खण्डमा गरी करिब ७० वर्ष लामो संघर्ष र बलिदानबाट प्राप्त संघीयता, गणतन्त्र, धर्म निरपेक्षता र समावेशीताको कार्यान्वयनको चरण वा प्रकृत्यामा यतिबेला हामी छौं । यो सन्दर्भमा हरेक परिवर्तनमुखी आन्दोलनमा बलिदानको कोटा पुरा गर्न आफुलाई बलिभेडीमा चढाएर महान उपलब्धिसँग अमूल्य रगत साट्नुहुने महान शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहान्छु, र यी परिवर्तनको प्रकृत्यामा घाईते अपाङ्ग भई अपाङ्ग जीवन व्यतित गरिरहेका सम्पूर्ण घाईते अपाङ्गहरूको स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । शहिदका सपना र आम नेपाली जनताको चाहाना तत्कालका लागि सापेक्षित रूपमा २०७२ सालको संविधानमा सुनिश्चित भएको छ । बाँकी सपना र चाहानाहरू पुरा गरी वैज्ञानिक समाजवाद मानव समानताको सुन्दर समाजमा पुग्न हाललाई वर्तमान संविधान र संविधानले प्रदान गरेको हक र अधिकारलाई उपयोग र कार्यान्वयन गर्नुको विकल्प छैन । स्थानीय सरकारको रूपमा रहेको माडी गाउँपालिकाका जननिर्वाचित पदाधिकारीहरूको संघीयता पछिको पहिलो पाँच वर्षे कार्यकाल सौहार्दपूर्ण रूपमा सकिए पश्चात दोश्रो कार्यकालका लागि हामी निर्वाचित भएको पनि एक वर्ष भन्दा बढी व्यतित भइसकेको वर्तमान सन्दर्भमा हामी नयाँ सोच र उर्जाका साथ माडी गाउँपालिकाको तेह्रौँ गाउँसभाको शुभारम्भमा आइपुगेका छौं ।

सार्वभौमसत्ता जनतामा निहित भएको वर्तमान अवस्थामा माडी गाउँपालिकाको जनताका भावना र आवश्यकताको पहिचान गर्न विकासका सम्पूर्ण क्रियाकलापमा जनतालाई केन्द्रविन्दुमा राखी सहभागितामूलक विकास पद्धति अवलम्बन गर्दै सम्वृद्ध माडी निर्माणको जग स्थापना गर्न माडीवासीको जीवनस्तर माथि उठाउन र जनताको चाहनालाई सार्थक तुल्याउन २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवान्वित भएको छु ।

पछिल्लो समयमा खासगरी विश्व अर्थतन्त्रमा आएको उतारचढावले गर्दा नेपालको अर्थतन्त्रपनि त्यसबाट प्रभावित भएको कारण संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने अनुदानको सीमा समेत घटेर आएको वर्तमान परिप्रेक्षमा सीमित स्रोतबाट नागरिकका अधिकतम आवश्यकता पूरा गर्नुपर्ने चुनौती हामीमाझ रहेको छ ।

२०८०/०८१ को संक्षिप्त समीक्षा

गत आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम अर्थात् सभाबाट पारित भएका योजनाहरू ठेक्का लागेका र केही दोस्रो गाउँसभाबाट संशोधन गरिएका योजनाहरू भुक्तानी लिन बाँकी र कार्यसम्पन्न गर्न बाँकी रहेतापनि निर्धारित समय भित्र सम्पूर्ण योजना सम्पन्न हुने छन् । नेपालको विकास प्रणाली असारे विकास गर्नु यो महारोग हामीमा पनि रही आएको छ । यद्यपि यस्ता ढिला सुस्ती नगरी छिटो जनतालाई विकास दिने प्रयत्न भने नभएको होइन । योजना संचालनका लागि समय, सिजन र कार्यालयबाट हुनुपर्ने सबै स्वास्थ्य, शिक्षा, कृषि र खानेपानी तथा भौतिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा उल्लेखनीय काम भएका छन् ।

कृषि, पशुपंक्षी, जडीबुटी र दिगो पूर्वाधार, समृद्ध माडीको आधार मूल सोच र आगामी ५ वर्षमा लुम्बिनी प्रदेशकै नमूना गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न कृषि र पशुपंक्षीको व्यवसायिक उत्पादन गरी समृद्ध माडीको आधार तयार गर्ने लक्ष्यका साथ विभिन्न नीतिहरू अवलम्बन गर्दै शुरु भएको माडी गाउँपालिकाको विकासको यात्रालाई समीक्षा गर्दा सफलता प्राप्त भएको अनुभूति गरेका छौं । गत आर्थिक वर्षमा लिइएका नीतिहरूको देहाय बमोजिम समीक्षा गरिएको छ ।

२०. गाउँपालिकाको प्रत्येक वडामा सडक सुविधा पुर्याउने नीतिलाइ कार्यान्वयन गरिएको र त्यस्ता सडकलाइ स्तरोन्नती गर्दै लगेको अवस्था छ ।
२१. कृषि र पशु विकास क्षेत्रलाई आधुनिक प्रविधिमैत्री, व्यवसायिक तथा रोजगारमूलक बनाई यस क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न हेफर ईन्टरनेशनल प्रोजेक्टसंग साझेदारी गरी विभिन्न आयमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
२२. शिक्षालाई गुणस्तरीय र प्रतिस्पर्धी बनाउन र समग्र शैक्षिक अवस्थालाइ प्रतिविम्बित गर्न शिक्षा पार्श्वचित्र बनाईएको र गाउँपालिकाको शिक्षा योजनाको व्यवस्था गरिएको छ । साथै समावेशी शिक्षा नीतिलाइ कार्यान्वयन गर्न श्री कृष्ण मा.वि. घर्तीगाउँमा अपाङ्ग विशेष कक्षा सञ्चालनमा ल्याइएको र विपन्न र टुहुरा बालबालिकालाई शिक्षा प्राप्त गर्ने हकबाट बञ्चित हुन नदिन २ नं. वडाले त्यस्ता बालबालिकाका लागि शैक्षिक भत्ताको व्यवस्था गरेकोछ ।
२३. विद्यालयहरुमा भौतिक संरचनाको अभावका कारण पठनपाठनमा रहेको समस्यालाइ सम्बोधन गरी राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार अन्तर्गत ६ वटै वडामा ४ कोठे र २ कोठे भवन निर्माण गरिएका छन् ।
२४. भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरुको लगत संकलन गरी सिस्टममा प्रविष्ट गरिएको छ ।
२५. सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम अन्तर्गत फुसको छानो प्रतिस्थापन गर्ने काम भएको छ ।
२६. विकास निर्माणमा जनताको सहभागिता गुणस्तरीय र दिगो विकासको कल्पना गरी सहभागितामूलक योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्यांकन पद्धति अवलम्बन गरी जनस्वामित्व र अपनत्व अभिवृद्धि गर्ने प्रयास भएको छ ।
२७. नेपाल सरकारबाट घोषणा गरिएका अभियानलाइ माडी गाउँपालिकाले आफ्नै अभियानको रुपमा सञ्चालन गरी पूर्ण खोप सुनिश्चितता, पूर्ण सरसफाई जस्ता अभियानलाइ प्राथमिकता दिइएको छ । जसमा वडा नं. ६ लाई पूर्ण सरसफाई उन्मुख वडा घोषणा गरिएको र वडा नं. २ को ३ वटा टोल, वडा नं. ५ का २ वटा टोल र वडा नं. ४ को १ वटा टोललाइ पूर्ण सरसफाई उन्मुख घोषणा गरिएका छन् । साथै समाजमा अझैपनि बाँकी रहेका जातीय भेदभाव र छुवाछुतको अन्त्य गर्ने उद्देश्यले ५ नं वडालाइ छुवाछुत मुक्त वडा घोषणा गरिएको छ ।
२८. नागरिकको आधारभूत स्वास्थ्य सेवामाथिको सहज र सरल पहुँच सुनिश्चित गर्न १५ शैयाको अस्पताल निर्माण कार्य अगाडी बढाइएको छ साथै स्वास्थ्य सेवालाइ वडा स्तरमा विस्तार गरि सहज ढंगले सञ्चालन गर्न वडा नं. ५ मा अपुरो स्वास्थ्य भवन निर्माण गरिएको छ । वडा नं २ को व्याङ्खखोलामा सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ केन्द्र सञ्चालनमा ल्याइ आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गरिएको छ ।
२९. नागरिकका दृष्टि सम्बन्धि विविध समस्याहरुलाइ दृष्टिगत गरी घर्तीगाउँ बजारमा शहरी आँखा क्लिनिक सञ्चालनमा ल्याइएको छ । साथै विभिन्न शिविरबाट छनौट भएका आँखाका विरामीहरुलाइ घर्तीगाउँ स्वास्थ्य चौकीमा विशेषज्ञ डाक्टर सहितको आँखा शिविर तथा अन्य विशेषज्ञ शिविरहरु सञ्चालन गरिएको छ ।
३०. स्वास्थ्यका लागि खेलकुद, राष्ट्रका लागि खेलकुद भन्ने मुल मन्त्रलाई आत्मसाथ गर्दै गाउँपालिका स्तरीय राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड सञ्चालन गरी सबै तहका विद्यालयहरुमा खेलकुदको विकास गरिनुका साथै १४ वटा विद्यालयमा खेलकुद प्रशिक्षकको व्यवस्था गरिएको छ ।
३१. करका दर र दायरा तथा नयाँ क्षेत्रको पहिचान र विकास गर्दै गाउँपालिकालाइ आन्तरिक आयमा सबल बनाउँदै लैजान पहलकदमी लिइएको छ ।
३२. बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम अन्तर्गत कुपोषणमा परेका सुनौला हजार दिनका आमा तथा शिशु हरुलाइ पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
३३. मालपोतमा हुने जग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धि लिखत कार्यलाइ सहज र सरल बनाउन आवश्यक जनशक्ति सहितको भू - सेवा सञ्चालनमा ल्याइएको छ ।
३४. नेपाल सरकारले वैशाख १ गतेदेखी वैदेशिक रोजगारीका लागि सबै प्रकारका श्रम स्वीकृतिको आवेदन स्थानीय तहबाट गर्न सकिने व्यवस्था गरे अनुसार पालिकाको रोजगार सेवा केन्द्रबाट श्रम स्वीकृति दिन शुरु गरिएको छ ।

३५. स्थानीय श्रम, सीप, पुँजी र प्रविधिको उपयोग गरी स्थानीय स्तरमै उद्यमशील संस्कारको विकास गर्दै नागरिकलाई स्वरोजगार एवं आत्मनिर्भर बनाइ गरिवी निवारण गर्न गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ ।
३६. नागरिकहरूलाई स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइ सेवामा पहुँच अभिवृद्धि गर्दै माडी गाउँपालिकाले लिएको एक घर एक धाराको नीतिलाई कार्यरूप दिन वडा नं ४, ५ र ६ मा बृहत लिफ्टिङ्ग खानेपानी योजना निर्माण गरिएको छ ।
३७. जनतालाई प्रवाह गरिने सेवा तथा सुविधालाई छिटो छरितो र प्रभावकारी बनाइ एकद्वार सेवा प्रवाहको अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।
३८. जनताको सूचनाको हक तथा पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्दै सुशासनको अवधारणालाई सुदृढ गर्दै लैजाने प्रयास गरिएको छ । यसका लागि राष्ट्रिय टेलिभिजन मार्फत सार्वजनिक सुनुवाइलाई माध्यम बनाइएको छ । योजनाहरूमा सार्वजनिक परीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउने प्रयास गरिएको छ ।
३९. पर्यटन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन गर्न पुल्वाङ्ग धुरी युद्ध पर्यटन क्षेत्रलाई वैधानिक बनाइ डि.पि.आर. अनुसार प्रारम्भिक संरचनाहरू निर्माण गरिएको छ ।
४०. गाउँपालिकाका वस्ति स्तरबाट गरिने योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यलाई सहभागितामूलक एवं प्रभावकारी बनाउन ६ नं. वडा बाहेकका वडाहरूमा जम्मा ५४ वटा टोल विकास संस्था गठन गरी परिचालन गरिएको छ ।

उल्लिखित उपलब्धिहरूलाई आत्मसाथ र संस्थागत गर्दै नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रमसंग तादात्म्यता हुने गरी र पालिकाको आवश्यकता र प्राथमिकतालाई आधार मानेर कृषि र पशु क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि, पूर्वाधार निर्माण, रोजगारी सिर्जना, दीगो विकास, पर्यावरणीय सन्तुलन र सुशासनलाई प्राथमिकतामा राखी नीति तथा कार्यक्रम र बजेटका प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ ।

सभासद् ज्यूहरू, अब म माडी गाउँपालिकाको आगामी आ.व.को सोच, लक्ष्य, अपेक्षित उपलब्धि र अवलम्बन गरिएका नीतिहरूको सम्बन्धमा संक्षेपमा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

१. **सोच:** कृषि, पशुपंक्षी, जडीबुटी र दिगो पूर्वाधार, समृद्ध माडीको आधार

२. **लक्ष्य:** आगामी ५ वर्षमा लुम्बिनी प्रदेश कै नमूना गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित गर्न कृषि र पशुपंक्षीको व्यवसायिक उत्पादन गरी समृद्ध माडी र सुखी माडीवासीको आधार तयार गर्ने ।

३. **अपेक्षित उपलब्धि:** उपलब्ध स्रोत र साधनको प्रभावकारी परिचालन बाट रोजगारीका अवसर र आय आर्जनमा वृद्धि भई जनताको जीवन स्तरमा सकारात्मक परिवर्तन हुँदै आत्मनिर्भर सुखी माडी हुनेछ ।

सामाजिक विकास तर्फ:

१७. स्वास्थ्य :

- स्वास्थ्य संस्थाहरूमा अत्यावश्यक औषधी उपकरण तथा स्वास्थ्य सामग्रीहरूको उपलब्धतामा शुन्यमौज्दात (Stock Out) हुन नदिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरी खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थालाई सहज बनाइनेछ ।
- अति आवश्यक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न जनशक्ति अभाव भएको स्वास्थ्य संस्थामा करार सेवामा कर्मचारी भर्ना गर्ने व्यवस्था गरिनेछ, साथै सेवाग्राहीहरूका चापलाई मध्यनजर गर्दै आवश्यकता र औचित्यको आधारमा स्वास्थ्यका हाल कार्यरत (मौजुदा) जनशक्तिलाई आवश्यकतानुसार परिचालन तथा खटनपटन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

३. स्वास्थ्यका सूचकांकहरूका बारेमा नियमित छलफल गर्न मासिक बैठक, अर्धवार्षिक र वार्षिक समीक्षा गोष्ठी संचालन गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
४. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र संचालन भएका निजी अस्पताल, क्लिनिक तथा औषधी पसलहरूको अनुगमन गरी मापदण्ड अनुसार संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
५. महामारी तथा मनसुनजन्य विपदलाई मध्यनजर गरी उक्त विपदलाई रोकथाम तथा व्यवस्थापन गर्न अत्यावश्यक औषधीहरू First Aid Kit Box खरिद गर्न र पालिका तथा वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन समिति तथा विपद् प्रतिकार्य समिति (RRT) लाई सक्रिय बनाई परिचालन गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
६. नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले तोकेबमोजिमका औषधीहरूको बर्षभरी अभाव हुन नदिन स्रोतको उपलब्धताको आधारमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
७. बर्थिङ सेन्टरहरूमा गुणस्तरयुक्त डेलिभरी वेड अन्य उपकरणहरू खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ
८. पूर्ण संस्थागत सुत्केरीयुक्त (शून्य होम डेलिभरी) पालिका बनाउनको लागि क्रमश वडादेखि पालिकासम्म अभिमुखीकरण सहितको विशेष कार्यक्रम प्याकेज संचालन गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।
९. स्वास्थ्य गुणस्तरीय र पहुँचयुक्त बनाउन साथै दक्ष स्वास्थ्य जनशक्ति निर्माण गर्न MA, Implant, IUCD आदि तालिमका लागि संघ तथा प्रदेश स्तरका स्वास्थ्य तालिम केन्द्रहरूसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
१०. अस्पतालजन्य संक्रमण रोकथामको लागि सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा इन्सिनेरेटर, प्लासेंटा पिट र कार्यालय सहयोगीहरूलाई IP तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
११. कतिपय स्वास्थ्य संस्था भवनहरू जीर्ण तथा कोठा अपुग भएकोले मर्मत सम्भार तथा कोठा थपका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । साथै मापदण्ड अनुसारका स्वास्थ्य संस्थाका भवनहरू निर्माणका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्न सम्बन्धित निकायहरूसंग समन्वय गरिनेछ ।
१२. सम्भव भए सम्म घर्तिगाउँ स्वास्थ्य चौकीमा नियमित MBBS डाक्टरको व्यवस्था गरिने छ
१३. ल्याव सेवालाइ प्रभावकारी बनाउन ल्याव स्थापना भएका स्वास्थ्य चौकी प्रमुख र ल्याबमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई विषयगत तालिमको व्यवस्था गरिने छ । ल्याव सेवालाइ थप वडामा विस्तार गरिनेछ ।
१४. पूर्णखोपयुक्त पालिका कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिनका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
१५. विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१६. उपचारात्मक र स्वास्थ्य प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिई ति कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१७. राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७६ र दिगो विकास लक्ष सन् २०३०को मर्म अनुरूप स्वास्थ्यका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

आयुर्वेदतर्फ:

९. नेपालको मौलिक चिकित्साको रूपमा रहेको आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सालाई अझ व्यवस्थित र विस्तार गरिनेछ ।
१०. माडी गाउँपालिका भित्रका जनताहरूलाई आयुर्वेद औषधालयबाट सहज रूपमा निशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ ।
११. अत्यावश्यक औषधी, उपकरण तथा सुरक्षासा माग्रीहरूको उपलब्धतामा कमी आउन नदिन अत्यावश्यक औषधी, उपकरण तथा सुरक्षा सामाग्रीहरू खरिद तथा आपूर्तिको व्यवस्थालाई सहज बनाइनेछ ।
१२. यस गाउँपालिकामा आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न अत्यावश्यक सहित अन्य औषधीसमेत पाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१३. आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवामध्ये पंचकर्म (पुर्वकर्म) अन्तर्गत स्नेहन र स्वदेन संचालनलाई अझ व्यवस्थित गरी नशा सम्बन्धि रोगहरूको न्यूनिकरण गरिनेछ ।

१४. अत्यावश्यक आयुर्वेद सेवा प्रवाह गर्न जनशक्ति अभाव भएमा करार सेवामा कर्मचारी भर्ना गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
१५. मेरो स्वास्थ्य मेरो जिम्मेवारी लाई अघि बढाउन निरोगी नेपाल अभियान भन्ने कुरालाई बोध गराई स्वस्थ आहार व्यवहारको माध्यमबाट स्वस्थ जीवनशैली अपनाउन प्रेरित गरिनेछ ।
१६. यस गाउँपालिका भित्र रहेका स्तनपायी आमा तथा शिशुका लागि सोसँग सम्बन्धित औषधी वितरण गर्न सबै संस्थासँग समन्वय गरी औषधी दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१७. घर्तीगाउँ आयुर्वेद औषधालयबाट सर्ने तथा नसर्ने रोगहरुको बारेमा बच्ने उपाय तथा विभिन्न माध्यमबाट न्यूनीकरणको लागि सल्लाह र सुझाव दिइनेछ ।
१८. यस गाउँपालिकामा पाइने औषधी गुणयुक्त जडीवुटीहरुको पहिचान उपयोगिता र प्रयोग गर्ने विधिको बारेमा जानकारी आदानप्रदान गरिने छ ।
१९. स्थानीयस्तरमा रहेका धाँमी, झाक्री, वैद्य तथा जडीवुटी सम्बन्धि ज्ञाताहरुलाई सचेतना कार्यक्रम संचालन गरी जनचेतना प्रदान गरिनेछ ।
२०. ज्येष्ठ नागरिक हरूको स्वास्थ्य संरक्षण र प्रवर्द्धन सेवा संचालन गर्न शक्तिबर्धक तथा रसायन औषधीहरुको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२१. रोगप्रतिरोधात्मक औषधीहरुको व्यवस्थापन गरी शरीरमा विषाणु तथा जीवाणुको संक्रमणलाई न्यूनीकरण गरिनेछ ।
२२. विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रमद्वारा विद्यार्थीमा जनचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२३. आयुर्वेद औषधालयमा सेवा लिएका सेवाग्राहीहरुको रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङलाई थप प्रभावकारी रूपमा व्यवस्था गरिनेछ ।
२४. कार्यालय संचालनलाई व्यवस्थित गराउन भवन ट्वाइलेट मर्मत सम्भार गरिने छ ।
२५. आयुर्वेद सेवाको महत्व वुझाउन वडा स्तरमा सचेतना कार्यक्रम गरिने छ ।

शिक्षा युवा तथा खेलकुद:

२४. माडी गाउँपालिकाको समग्र शैक्षिक अवस्थालाई प्रतिविम्बित गर्ने शिक्षा पार्श्वचित्र (Educational Profile) र गाउँपालिकाको शिक्षा क्षेत्रको योजनालाई आध्यावधिक गरिने छ । साथै दिगो तथा समावेशी शिक्षा योजना लाई संभाव्यता अध्ययन अनुसार कार्यान्वयन गर्दै लगिने छ ।
२५. विद्यार्थीको पहिलो पठशाला घर तथा पहिलो शिक्षक अभिभावक भएको यथार्थलाई मध्यनजर गर्दै घरघरमा पढाई कुना अभियान सञ्चालन गर्न अभिभावक शिक्षाजस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरी अभिभावकलाई विद्यार्थीको पढाईमा नियमित जोड्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्न वडासँग समन्वय गरी सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई थप जिम्मेवारी बनाइने र सो कार्यक्रमलाई नियमित अनुगमन गरी प्रभावकारी बनाउदै लगिने छ ।
२६. शिक्षामा पहुँच पुऱ्याउन पालिका भित्रका विद्यालय सेवा क्षेत्रभित्र रहेका असाहय, अनाथ, अपाङ्ग तथा विपन्न बालबालिकाहरुको प्रत्येक विद्यालयगत र आधारभूत तहगत रूपमा पहिचान गरी सहायता शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्थापन गरिने छ । उत्कृष्ट क्षमताको विकासमा थप प्रोत्साहन गरी यस पालिकालाई गणित र विज्ञानको क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्तिको उत्पादन गर्न माध्यमिक तहमा छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
२७. विद्यालयको गुणस्तर सुधारमा थप टेवा पुऱ्याउन विद्यार्थीहरुको मूल्याङ्कन गरी पुरस्कृत गरिने छ ।
२८. यस आ.व.मा मेरो विद्यालयमा गरिएको एक उत्कृष्ट कार्य अभियान संचालन गरी विद्यालयलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
२९. विभिन्न विद्यागत खेलकुदहरुलाई प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रमको आयोजना गरी उत्कृष्टलाई सम्मान तथा पुरस्कार दिइने छ ।
३०. सबै वडा स्तरमा खेलकुद मैदान निर्माण गर्नको लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
३१. जुनसुकै कार्यक्रम संचालन गर्दा साझेदारीको व्यवस्था मिलाइने छ ।

३२. विद्यालयहरूमा विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था मिलाइने छ ।
३३. विद्यालय व्यवस्थापन तथा संचालन कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
३४. विद्यालयहरूमा बालउद्यान पार्क निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
३५. विद्यालयहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाई थप व्यवस्थित गरीने छ ।
३६. गाउँपालिका भित्रै उच्च शिक्षा हासिल गर्न क्याम्पस स्थापना गर्ने पहल गरिने छ ।
३७. शिक्षकहरूका लागि विभिन्न प्रकारका पेशागत तालिम एवं विषयगत तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
३८. कमजोर सिकाइ स्थिति भएका बालबालिकाहरूलाई प्रत्येक शैक्षिक वर्षमा रिमिडियल कक्षा सञ्चालन गरिने छ ।
३९. गाउँपालिका अनुदान शिक्षकहरू, बालविकास शिक्षक, विद्यालय सहयोगीहरूको समयसापेक्ष सुहाँउदो तलव वृद्धिका साथै पोशाक भत्ताको व्यवस्था गरिने छ ।
४०. समुदायद्वारा आर्थिक भार वहन हुनेगरी विद्यालयमा निजी स्रोत शिक्षकको व्यवस्थापन गर्ने प्रकृयाको अन्त्य गरिने छ ।
४१. भौतिक पूर्वाधारतर्फ आवश्यक देखिएको विद्यालयमा विद्यालय भवन, शौचालय, खानेपानी, घेरवार, पुस्ताकालय, कम्प्युटर ल्याब, विज्ञान प्रयोगशाला, फर्नीचर तथा बसाइ व्यवस्थापनको लागि कार्पेट पी फमको व्यवस्था गरिने छ ।
४२. विद्यालयले विद्यार्थी एवम् अभिभावकहरूबाट लिने सबै प्रकारका शुल्कहरूको (भर्ना शुल्क र परिक्षा शुल्क) आदीको अन्त्य गर्दै लगिने छ ।
४३. विद्यालयमा स्काउट शिक्षालाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन, विकास र विस्तार गर्न स्थानीय स्काउट समितिलाई सक्रिय बनाइने छ ।
४४. शिक्षासंग सम्बन्धित विभिन्न दिवस सभा समारोहहरूमा शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षामा योगदान गर्ने व्यक्तित्व एवम् शिक्षकहरूलाई सम्मानित र पुरस्कृत गरिने छ ।
४५. विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाइ विद्यालयको वृहत्तर विकासमा योगदान गर्न सक्ने क्षमता विकास गर्न व्यवस्था सम्बन्धि तालिमको व्यवस्थापन गरिने छ ।
४६. शैक्षिक तथा साँस्कृतिक मेला तथा महोत्सवको आयोजना गरिने छ ।
४७. विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूले हप्ताको कुनै एक दिनको दुइ घण्टा अनिवार्य श्रम गर्ने व्यवस्था गरिने छ । यसका लागि मा.वि हरूमा श्रम सिकाई गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
४८. एक विद्यालय एक खेलमैदानको व्यवस्था गरिने छ ।
४९. विद्यालय व्यवस्थापन समिति र अभिभावक सबैलाई काम कर्तव्य र अधिकार बारे तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
५०. विद्यार्थी संख्या न्यून भएका विद्यालयहरूको कानून बमोजिम मिलान/ मर्ज गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । साथै विद्यालयमा जाने दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सरोकारवालहरू संगको छलफलमा व्यवस्थित एवं पारदर्शी बनाइने छ ।
५१. मा.वि. स्कुलहरूमा खेलकुद शिक्षकको व्यवस्था क्रमागत रूपमा गरिने छ ।
५२. सबै खेलहरूबाट प्रतिनिधित्व गराइ पालिका स्तरीय खेलकुद विकास समिति गठन तथा वैधानिक गरी खेलकुद सम्बन्धि गतिविधि संचालन गर्न सहयोग गरिने छ ।
५३. पालिका भित्रका खेलाडीहरूको क्षमता विकासका लागि रेफ्री कोचको लागि तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
५४. अन्तर पालिका खेलकुद प्रतियोगिता जस्तै- रनिङ सिल्ड, अध्यक्ष कपहरू जस्ता प्रतियोगितात्मक खेलहरू सञ्चालन गरी खेलकुद क्लवहरूसंग समन्वय र सहयोग गरिने छ ।
५५. जिल्लाबाट छनौट भइ यस गाउँपालिकाका खेलाडीहरूलाई प्रदेश र राष्ट्रिय खेलहरूमा सहभागी गराउने व्यवस्था गरिने छ ।
५६. प्रदेश तथा राष्ट्रिय खेल प्रतियोगिताहरूबाट उत्कृष्ट भएका खेलाडीहरूलाई पालिकाले सम्मान तथा पुरस्कारको व्यवस्था गर्ने छ ।

५७. आवश्यक खेल सामग्रीहरू परिपूर्ति गर्न पालिकाले सहज खरिदको व्यवस्था गर्ने छ ।
५८. पालिका भित्र प्लस टु उत्रिर्ण उत्कृष्ट एक विद्यार्थीलाई उसको इच्छा अनुसारको प्राविधिक विषय अध्ययन गर्नको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिने छ ।
५९. प्रत्येक विद्यालयमा WiFi जडान गरी विद्यालय र पालिकाबीचका कागजी गतिविधिहरूOnline गरिने छ र विद्युतीय हाजिरी उपकरणलाई व्यवस्थित गरी पालिकाले नियमित नियमन गर्ने छ ।
६०. एक विद्यालय चार कुरा (खेलमैदान, बगैँचा, पुस्तकालय र प्रयोगशाला) नीति लिइने छ ।
६१. HEMS (Health and physical Education, English, Mathematics and Science) Education Program for 5 yearsनिर्माण गरी कार्यान्वयनमा लगिने छ ।
६२. शैक्षिक सत्रको अन्त्यमा कक्षा ५ ट र १० का विद्यालयमा स्थान लिएकाहरूलाई पालिका स्तरमा परिक्षा गराइ विद्यार्थी र विद्यालयलाई पुरस्कृत गरिने छ ।
६३. प्रत्येक विद्यालयबाट एक शिक्षकलाई Basic Computer ज्ञानको लागि तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
६४. मा.वि. विद्यालयहरूमा सी.सी. क्यामराको निगरानीमा पठनपाठन गर्ने व्यवस्था क्रमशः गरिने छ ।
६५. संस्कृति सभ्यता हाम्रा जीवन पढ्ती हुन् । सहज जीवन पढ्ती सञ्चालनको लागि यस्ता संस्कृतिको संरक्षणका लागि हाम्रो माडी हाम्रो संस्कृति मूलमन्त्र तय गरी विषेश जोड दिईनेछ । यसका लागि कक्षा १-८ सम्मको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरिनेछ ।

आर्थिक विकास तर्फ :

२२. कृषि तथा पशु पालन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन गरी उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न र यस क्षेत्रमा निजी तथा अन्य गैरसरकारी लगानी लाई प्रोत्साहन गर्न साझेदारीको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
२३. गाउँपालिकाको मुख्य आयस्रोत कृषि, फलफूल, जडीवुटी, कच्चा पदार्थ संकलन तथा निकासी जस्तामा आत्मनिर्भर भएकोले उत्पादनमुलक पकेट क्षेत्रहरूको आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण विकास तथा प्रवर्द्धनको नीतिलाई अवलम्बन गरी राजस्वको दायरा बढाइनेछ ।
२४. कृषिजन्य उत्पादनको उचित बजार पहुँचको लागि कृषि सहकारीलाई प्रोत्साहन तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
२५. आर्थिक तथा सामाजिक रूपले पछि परेका वर्गहरूको वास्तविकता पहिचान गरी विभिन्न क्षेत्रमा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
२६. गाउँपालिका भित्र रहेका साना जलविद्युत तथा संचार माध्यम एवं उद्योग व्यवसायहरूलाई पालिकाको स्वामित्वमा लिन कानुनी परामर्श गरी करको दायरामा लिई राजस्व संकलनलाई थप व्यवस्थित बनाउन कार्यविधि बनाई लागु गरीने छ ।
२७. बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरूले किसानलाई ऋण प्रवाह गर्दा अनिवार्य वडापालिकको सिफारीसमा मात्रै लगानी गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
२८. भौगोलिक क्षेत्र अनुसार पकेट क्षेत्रको निर्धारण गर्दै कृषि तथा पशु क्षेत्रको व्यवसायीकरण र विविधिकरण गर्न उत्पादनका आधारमा अनुदान उपलब्ध गराईने छ । यसका लागि कृषकको उत्पादन गाउँपालिकाको अनुदान कार्यक्रम कार्यविधि अनुसार सञ्चालनमा लिईने छ ।
२९. नेपाल सरकार र अन्य सरकारी निकायबाट प्रदान गरिने अनुदान एवं सेवा सुविधा गैरकृषकहरूले पाउन सक्ने समस्याको निराकरण गर्न र वास्तविक किसानलाई प्रदान गर्ने अवस्था सुनिश्चित गर्न किसानहरूको एकिकृत विवरण समाहित भएको पहिचान खुल्ने परिचयपत्रका लागि आवश्यक विवरण संकलन गरी राष्ट्रिय प्रणालीमा प्रविष्ट गरिने छ ।
३०. कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रको बृहत्तर विकास गर्नका लागि कुल बजेटको १५ प्रतिशत बजेट विनियोजन गरिने व्यवस्था मिलाईने छ ।

३१. कृषि तथा पशुबीमा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी र दीगो बनाउन स्थानीय स्तरमै बीमा एजेन्ट उपलब्ध गराउनका लागि आवश्यक कार्यक्रमको व्यवस्था गरिने छ ।

३२. गाउँपालिकाका कृषकहरूको कृषि र पशु पालनलाई व्यवसायिक बनाउन तथा कृषि खेती र पशुपालनका क्रममा हुनसक्ने संभावित जोखिमलाई दृष्टिगत गरी ६०-४० को अनुपातमा कृषकहरूको बाली र पशु बीमा गरिनेछ ।

१. कृषि :

१. कृषिकर्मी रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत निशुल्क उन्नत विउ विजन विषादी विरुवा प्रदान तथा कृषकलाई सबै वडाहरूमा प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदान गरिनेछ ।
२. कृषकहरूको नियमित तथा मौसम अनुसारका उत्पादनलाई बजारीकरण गर्न व्यापरीसंग सम्झौता गरी बिक्री वितरणको वातावरण सुनिश्चित गरिने छ । साथै पालिका स्तरमा १ सेलार स्टोर र १ रसटिक स्टोर निर्माण गरिने र कृषि उपजहरूलाई भण्डारण गर्न कोल्ड स्टोर निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
३. कृषि हाटबजार निर्माणका लागि आवश्यक स्थानको पहिचान गरी छिट्टै सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
४. कृषकलाई ५०% अनुदानमा औजार उपकरण वितरणलाई थप प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाइने छ ।
५. औजार उपकरणमा अनुदान तथा क्षमता विकास तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
६. कृषकहरूलाई उन्नत तथा आधुनिक प्रविधि हस्तान्तरण गर्नका लागि विभिन्न तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
७. वडामा स्थापित पकेट क्षेत्रहरू विकास तथा विस्तार गरी थप सुदृढ र दीगो बनाइने छ ।
८. एक वडा एक कृषि पाठशाला संचालनको व्यवस्था गरिने र एक घर एक करेसावारीको नीति लिईने छ ।
९. नियमित रूपमा तरकारी तथा फलफुल साथै खाद्यान्नको पकेट क्षेत्र अनुगमन गरिनेछ ।
१०. लसुन, बेसार, अदुवा, किवी र सुन्तला पकेटहरूलाई अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ ।
११. कृषि खेतीयोग्य जमीनलाई माटो परिक्षण गरिसकेपछि सिफारिस अनुसार वालीनाली लगाउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१२. विभिन्न स्थानहरूमा कृषि संकलन केन्द्रहरू निर्माण गरी कृषि उपजलाई केन्द्रीकृत रूपमा गाउँपालिका अनुदानबाट संचालित ढुवानी सेवाद्वारा बजारीकरण सहजता ल्याउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१३. कृषियोग्य जमीनलाई सिंचाई कुलो नहर लिफ्टिङबाट सिंचाईको व्यवस्था मिलाइने छ ।
१४. तरकारी ढुवानीमा अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ । (जिल्ला भन्दा बाहिर ढुवानी गर्दा ढुवानीमा अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ) ।
१५. आगामी २ वर्ष भित्र कृषि क्षेत्रबाट कम्तिमा २०० जनालाई स्वरोजगार हुने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१६. एक गाउँ एक कृषि उत्पादनको अवधारणा ल्याइने छ ।
१७. पकेट क्षेत्र घोषणा भएका ठाउँहरूमा सोही अनुसारको कामकाज गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१८. एक वडा एक कृषि प्राविधिकको अवधारणालाई अगाडी बढाइने छ ।
१९. कृषि समुह र पशुपालन समुहहरूलाई एकिकृत गरी कृषि तथा पशुपालन पकेट क्षेत्र घोषणा गर्दै थप व्यवस्थित गरिने छ ।
२०. एक वडा एक कृषि प्राविधिकको व्यवस्था गरिने छ । साथै भूगोल अनुसार कृषि खेतीमा विविधिकरण गर्नका लागि माटो सुहाउदो खेतीलाई बढावा दिइने छ । यसका लागि विज्ञद्वारा माटो परीक्षण गरी खेतीका लागि सिफारिस गरिनेछ ।

पशुपालन :

१. पशु स्वास्थ्य नियमन कार्यक्रम अन्तर्गत विरामी पशु पंक्षीहरूको निशुल्क चेकजाँच तथा औषधी वितरण उपचार र कृषकलाई प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।

२. पशु पंक्षीहरूको विभिन्न महामारी रोग नियन्त्रणका लागि कृषकहरूलाई निशुल्क खोप उपलब्ध गराइनेछ ।
३. पशु आहारा व्यवस्थापन तर्फ कृषकहरूलाई ५० प्रतिशत अनुदानमा डाले तथा भुँइ घाँसका विरुवा तथा बिउ उपलब्ध गराइनेछ ।
४. पशु नस्ल सुधार कार्यक्रमतर्फ गाई, भैसी तथा बाख्रा निशुल्क कृत्रिम गर्भाधान सेवालार्इ थप प्रभावकारी बनाउन निजी पाराभेट हरुलाई समेत परिचालन गरिने छ ।
५. किसानहरूको आयस्तर बढाउनका लागि पशुहरूलाई प्राकृतिक गर्भाधान गर्न ५०% अनुदानमा वडाका कृषकहरूलाई उन्नत राँगो तथा बोयर बोका वितरण गरिनेछ ।
६. पशुपंक्षीमा महामारी रोग निदान गर्नकालागि प्रयोगशालाको थप व्यवस्थापन गरिनेछ ।
७. पशुपालन व्यवसायहरूलाई व्यवसायीकरण विविधिकरण गर्नका लागि कृषकका घरदैलोमा पुगी प्राविधिक सेवा दिँदै आएका पाराभेटहरूलाई हौसला प्रदान गर्नका लागि औजार उपकरणमा अनुदान तथा क्षमता विकास तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कृषकहरूलाई पशुपालन व्यवसायमा थप प्रतिष्पर्धा गराई पशुपंक्षीजन्य उत्पादन बढाउनकालागि ५०% अनुदानमा खोर तथा गोठ निर्माणका लागि क्रमशः अनुदान रकम प्रदान गराइनेछ ।
९. किसानका समस्याहरू प्राविधिकसम्म पुऱ्याउन लागि हेलो किसान कार्यक्रमको बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
१०. कृषकहरूलाई उन्नत तथा आधुनिक प्रविधि हस्तान्तरण गर्न लागि वडाहरूमा तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । साथै कृषिलाई व्यवसायीकरण गर्न कृषि औजार वितरणलाई प्राथमिकतामा राखिने छ र हालसम्म वितरण गरिएका कृषि औजारहरूको अवस्था अनुगमन गरी विग्रीएका औजारहरूको मर्मत गर्न तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।
११. कृषि तथा पशुपंक्षीको तथ्याङ्क संकलनका लागि सफ्टवेयरको विकास गरी डाटा संकलन र व्यवस्थापनको काम आगाडी बढाइनेछ ।
१२. पशुपंक्षी महामारी रोगहरूको संक्रमण कम गर्नका लागि वडाहरूमा पशु स्वास्थ्य तथा रेबिज रोग नियन्त्रणका शिविर संचालन क्रियाकलाप गरिनेछ ।
१३. बाख्रा पकेट क्षेत्रहरूमा बाहिरी परजीवि नियन्त्रण गरी उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउनका लागि डिपिड ट्यांकीको निर्माण गरिनेछ ।
१४. दुधमा आत्मनिर्भर गराउन तथा उत्पादकत्व बढाई बजारीकरण गर्नकालागि गाउँपालिकामा ५०% अनुदानमा डेरी उद्योग संचालनका लागि अनुदान रकम व्यवस्था गरिनेछ ।
१५. जुनोटिक रोग नियन्त्रण गर्नकालागि ६ वटै वडाका मा वि स्कुलमा स्कुल प्रसार शिक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।
१६. कृषि तथा पशुसेवा तर्फका एक गाउँ एक प्राविधिक कर्मचारीको तलव भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ । साथै आवश्यकताको आधारमा एक वडा एक प्राविधिकको अवधारणालाई मूर्त रुप दिन थप प्राविधिक जनशक्तीको प्रबन्ध मिलाईने छ ।
१७. आगामी २ वर्ष भित्र पशुपालन क्षेत्रबाट कम्तिमा २०० जनालाई स्वरोजगार हुने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१८. पचास भन्दा बढी बाख्रापालन गरिरहेका फर्महरूलाई अनुदानको व्यवस्था गरिने छ ।
१९. गाउँपालिका तथा अन्य क्षेत्रबाट प्राप्त भएका अनुदान तथा कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन गरी अनुदान उपयोगको प्रभावकारीता अभिवृद्धि गरिने छ ।

भौतिक पूर्वाधार तर्फ :

१६. गत आ.व. सम्म सम्पन्न हुन नसकेका निर्माणाधीन क्रमागत योजनाहरू यस वर्ष सम्पन्न गरिनेछन् ।
१७. ठेक्का लागेर सम्झौतामा तोकिएको सम्पन्न हुने मिति भन्दा अगावै आयोजना सम्पन्न गर्ने ठेकेदारलाई नियमानुसार पुरस्कृत गरिनेछ । साथै उपभोक्ता समितिबाट निर्माण भएका आयोजनाहरू उनीहरूलाई नै हस्तान्तरण गर्ने व्यवस्था गरी सञ्चालनमा ल्याईने छ ।

१८. भौतिक संरचनाहरूको मर्मत संभारका लागि मर्मत संभार कोषको व्यवस्था गरी सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
१९. सार्वजनिक जग्गा पहिचान गरी संरक्षण र उपयोग गर्ने नीति लिईनेछ । साथै वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय तथा अन्य सरकारी संरचना निर्माणका लागि जग्गा प्रदान गर्ने दाताहरूको अभिलेख व्यवस्थित गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
२०. माडी गाउँपालिकाको सबै वस्तीमा सञ्चार सुविधा उपलब्ध गराउन पहल गरिने छ । साथै विद्युत उपलब्ध नभएका अन्धकारमा रहेका वस्तीहरूको पहिचान गरी त्यस्ता वस्तीहरूमा विद्युत पुर्याउने कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ । यसका लागि **उज्यालो माडी** अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
२१. भौतिक पूर्वाधार अभावमा सेवा प्रवाहमा कठिनाई भई कार्य सम्पन्न गर्ने समस्या भई रहेको स्वास्थ्य चौकी, शैक्षिक संस्था वडा कार्यालयको संरचनाको स्तरोन्नती गरिनेछ भने भवन संरचना अभाव भएको हकमा योजना माग गरी निर्माण गर्ने नीति लिईने छ ।
२२. माडी गाउँपालिकाका विभिन्न आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी संघ र प्रदेशमा पठाउन योजना बैंक निर्माण गरिने छ ।
२३. वडा कार्यालय जोड्ने मोटरबाटो स्तरोन्नती गरी वडा देखि गाउँपालिका सम्मको पहुँचमा बाह्र महिना सहजता ल्याइनेछ ।
२४. कार्यविधिको आधारमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा सुचिकृत बेरोजगार र श्रमिकलाई सडक तथा अन्य योजना मर्मत संभारमा परिचालन गरिनेछ ।
२५. दिनानुदिन बजारीकरण भईरहेको घर्तिगाउँ बजारलाई व्यवस्थित बनाउन घर नक्सा पास कार्यविधि कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
२६. सबै सडकहरू कम्तिमा ६ मिटर चौडा बनाइने नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।
२७. प्राविधिक शक्तिलाई अझ दक्ष बनाई कार्य कौशलतामा वृद्धि गरी कार्य अगाडी बढाउन तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । साथै कार्यदक्षतामा वृद्धि गर्न प्राविधिक उपकरण तथा सवारी साधन थप गरिनेछ ।
२८. जनश्रमदान गर्न नसकिने निर्माण योजनाहरूमा ठेक्का मार्फत कार्य गराउने र उपभोक्ता समिति मार्फत गर्नुपर्ने योजनाहरूलाई योजनाको प्रकृति अनुसार दश देखि वीस प्रतिशतसम्म जनश्रमदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै सम्पन्न योजनामा उपभोक्ताको अपनत्व र स्वामित्व कायम गर्न ५ लाख भन्दा माथिका योजनाहरूमा ६ महिनाको अवधि राखी ५ प्रतिशत धरौटी कट्टा गरी भुक्तानी दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
२९. अन्तर गाउँपालिका जोड्ने मोटर बाटोलाई प्राथमिकता दिई परस्पर साझेदारी र समन्वयमा निर्माणका लागि संयुक्त पहल गरिने छ ।
३०. गाउँपालिका र प्रत्येक वडामा रहेका मान्यता प्राप्त विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग बजेट साझेदारी गरी साना तथा आधारभूत योजनाहरू सम्पन्न गर्ने नीति लिईनेछ ।
३१. हालको परिप्रेक्ष्यमा नयाँ सडक खन्ने कार्य धेरै जसो सम्पन्न भई सकेको अवस्थामा नयाँ भन्दा सडक स्तर उन्नती तर्फ जोड दिईने छ ।
३२. गापाको प्राविधिक क्षमताले नभ्याइएका जटिल प्रकृतिका कार्यहरू परामर्शदाताबाट कुशलतापूर्वक सम्पन्न गरिने छ ।
३३. पालिका स्तरीय खेलमैदान निर्माणका लागि आवश्यक जग्गाको पहिचान, डि.पि.आर गरी निर्माणको आधार तयार गरिने साथै यसलाई वडा स्तरसम्म विस्तारका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
३४. बहुवर्षे दिर्घकालीन योजनाहरूलाई डि. पी. आर. गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ
३५. गाउँपालिकाबाट संचालन हुने योजनाहरूको पुर्व लागत अनुमान तयार गरी सोहीको आधारमा बजेट विनियोजन गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।
३६. आवास विहिनहरूको घर बनाई आवासयुक्त पालिका बनाइने छ । साथै आगामी आ.व मा पनि सरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।

३७. प्रयोग विहिन सरकारी भवनहरूको सदुपयोग गरिने छ । र गा.पाका मुख्य रडकहरूको लगत कट्टा गरिदै लगिनेछ ।

योजना तथा कार्यक्रम तर्फः

७. उपभोक्ता हित संरक्षणको लागि उपभोक्ता समिति र योजना तथा भौतिक पूर्वाधार शाखाका कर्मचारीहरूलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
८. तालुक निकायहरूबाट बारम्बार पत्राचार हुने गरेको र प्रदेश योजना आयोगले आवश्यक सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता जनाएको र प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाह आजको आवश्यकता भएकोले योजनाका कार्यलाई सफ्टवेयरमार्फत समाहित गर्नको लागि सफ्टवेयर व्यवस्था गरिनेछ ।
९. दिगो विकास लक्ष्यका सूचकहरूलाई प्राथमिकतामा राखी योजना तथा कार्यक्रमहरू बनाइनेछ ।
१०. संघीय तथा प्रदेश सरकारले प्राथमिकतामा राखेका क्षेत्रलाई विशेष ग्राह्यता दिइनेछ ।
११. बस्ती स्तरबाट माग भएका रोजगारी सिर्जना हुनसक्ने वातावरणमा सकेसम्म कम असर पर्ने र स्थानीय सहभागीता जुट्न सक्ने बढी जनसंख्या लाभान्वित हुने तथा क्रमागत योजनाहरूको कार्यान्वयनमा प्राथमिकता दिइनेछ । कम लगानीमा बढी भन्दा बढी पूर्वाधार निर्माणमा ध्यान केन्द्रित गरिनेछ ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन नीति :

१०. पूर्वाधार विकासका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्दा विपद् जोखिम संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राखी कार्यान्वयन गर्न सघाउ पुग्ने गरी डिजाईन र ईष्टिमेट गरिने छ ।
११. जनताको आय आर्जनमा अभिवृद्धि गर्नका लागि उत्पादनमूलक तथा औषधिजन्य बोट विरुवाको विकास र संरक्षण गर्दै हाम्रो वन हाम्रो विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । त्यसका लागि सामुदायिक वनहरु संग हातेमालो गर्दै अन्तरवडा नर्सरी स्थापनाको कार्यलाई अभियानको रूपमा लगिनेछ ।
१२. विपद्मा परेका परिवारलाई पुनः स्थापना गर्ने स्थानको व्यवस्थाका साथै जिविकोपार्जनमा टेवा पुऱ्याउने कार्य समेतलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३. वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको क्षमता विकासको लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१४. विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यकताको आधारमा गाउँ प्रहरी नै परिचालन गरिनुका साथै क्याड्रे तालिम प्राप्त जनशक्ती परिचालन गरिने छ ।
१५. कुनै पनि सामुदायिक वनजंगलको काठ कटानी गरी विक्री गर्दा सम्बन्धित वन उपभोक्ता समितिले सम्बन्धित वडा पालिकाबाट अनुमति ल्याउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१६. विपद् व्यवस्थापनका लागि अन्य पालिका, जिल्ला प्रशासन कार्यालय र सम्बन्धित सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरूसँग आवश्यक सहयोग र समन्वयको लागि पहल गरिनेछ ।
१७. विपद् व्यवस्थापनको लागि चाहिने औजार उपकरणहरू आवश्यक मात्रामा खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१८. रेडक्रससंग समन्वय गरी गाउँ प्रहरीलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम दिइने छ ।
१९. वन्यजन्तुहरूको व्यवस्थापन तथा संरक्षणको लागि विशेष पहल गरिने छ ।
२०. सामुदायिक वनहरूमा विद्यमान रहेका सीमा विवादहरूको समाधान गर्न पहल गरिने छ ।
२१. विश्वव्यापी चुनौतीको रूपमा रहेको जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी समस्याको लागि विशेष कार्यक्रम मार्फत न्यूनिकरण गरिने छ ।
२२. बाढी पहिरो र भुक्षयलाई रोकथाम गर्न सो क्षेत्रमा वृक्षारोपण तथा तटबन्धको व्यवस्था गरिने छ ।
अध्यक्ष सहायता कोषलाई निरन्तरता दिइने छ । साथै ढुङगा गिट्टी बालुवा लगायतका प्राकृतिक स्रोतहरूको उपयोगलाई वातावरणमैत्री बनाउन IEE गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फः

१७. सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउन तथा सुशासन प्रवर्द्धनका लागि उजुरी पेटिका, सोधपुछ तथा सहायता कक्ष, घुम्टि सेवा, सार्वजनिक सुनुवाई सामाजिक परीक्षण जस्ता सुशासनका औजारहरुको उपयोग हुने कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
१८. पालिकामा भएका हाल उपलब्ध जनशक्तिलाई उच्च मनोबलका साथ आफ्नो योग्यता र क्षमताको भरपुर सदुपयोग गर्ने र क्षमता विकास गर्ने वातावरण मिलाइनेछ । जनप्रतिनिधिहरु र कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउनुका साथै संगठन, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको व्यवसायिकताका लागि कार्यबोझ तथा कार्य प्रकृतिका आधारमा प्रोत्साहन भत्ता, प्रवर्द्धन, र पुरस्कारका साथै तालिमको पनि व्यवस्था गरिनेछ ।
१९. प्रशासनीक संरचना र कार्यलाई मितव्ययी बनाउन अनुत्पादक खर्चहरु कटौती गर्ने नीति लिईने छ ।
२०. कार्यालयको काम कारवाहीलाई कार्यदक्ष, व्यवसायीक र प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न कार्यप्रकृति, कार्यबोझ र स्रोतको उपलब्धताका आधारमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भे गरिने छ साथै अनुमगन तथा मुल्याङ्कन कार्यलाई वैज्ञानिक र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२१. भ्रष्टाचार सम्बन्धि शुन्य सहनशीलता अवलम्बन गर्नका लागि सम्बन्धित समितिलाई उचित तालिम र परामर्शको व्यवस्था गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने परिपाटी मिलाइनेछ ।
२२. गुनासो व्यवस्थापन गर्नको लागि गुनासो सुनिश्चित संस्थाको विकास गरिनेछ । साथै कार्य सम्पादन गर्दा आइपर्ने समस्याहरुलाई सम्बोधन गर्नका लागि आवश्यकता अनुसार मौखिक वा लिखित तवरबाट गुनासो सुन्ने र अभिलेख राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२३. स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्याङ्कन अभिमुखिकरण तथा स्वमुल्याङ्कन कार्यशालाबाट प्राप्त सुझावहरुलाई अक्षरस पालना गरिनेछ ।
२४. सुशासनको लागि घर्तीगाउँ बजार क्षेत्रको चोकमा सूचना प्रवाह गर्न डिजिटल बोर्ड जडान गरिने छ, साथै उक्त चोकमा उजुरी पेटिका समेत राख्ने व्यवस्था गरिने छ ।

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फः

१. गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय पूर्ण सरसफाइ (WASH) रणनीतिक योजनालाई कार्यान्वयनमा लगिने छ ।
२. गाउँपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता(पूर्ण सरसफाई) सम्मेलन गरिनेछ ।
३. नमूना टोल तथा वडा छनौट तथा सरसफाइ अभियानलाई निरन्तरता दिईने छ ।
४. गाउँपालिका मुख्य बजार क्षेत्रमा फोहोर व्यवस्थापनका लागि बजार सरसफाइ समितिहरुलाई तालिम, गोष्ठी संचालन गरिनेछ ।
५. पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी तालिम गोष्ठी तथा जनचेतना अभिवृद्धिमुलका कार्यक्रम वडा तथा गाउँपालिका स्तरमा सञ्चालन गरिनेछ ।
६. बजार तथा गाउँ क्षेत्रका फोहोरको उचित व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी तालिम तथा प्रचारप्रसार सामाग्री वितरण गरिनेछ ।
७. विद्यालय बाल क्लव, युवा ,स्वास्थ्य, सरसफाइ समिति गठन तथा आमा समूह, महिला विकास र सरसफाइ टोल समूहहरुलाई सरसफाई कक्षा सञ्चालन गरिनेछ ।
८. टोल तथा वडा स्तरीय अनुगमन गरिने छ ।
९. खानेपानी गुणस्तर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१०. सुधारिएको चुलो प्रवर्द्धन तथा भकारो तथा खोर गोठ सुधार सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

११. एक घर एक धाराको नीतिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१२. कुहिने र नकुहिने फोहोरहरू व्यवस्थापन मिलाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१३. सरसफाइ टोल सुधार समितिहरूको क्रियाशिलता बढाइ समितिका पदाधिकारीका लागि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
सरसफाइ टोल सुधार समितिसँग सहकार्य गरी बजार सरसफाइ अभियानलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१४. पालिका अन्तर्गत मुख्य बजार क्षेत्रको फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि डम्पिङ साइटको व्यवस्था गरिनेछ ।
१५. सबै वडामा पूर्ण सरसफाइ क्रियाकलापको लागि बजेट विनियोजन गरिने छ ।
१६. माडी गाउँपालिकाको रणनीतिक योजना अनुसार सरसफाइ योजना संचालन तथा घोषणा गरिने छ ।

महिला बालबालिका तर्फ :

२४. महिलाको आर्थिक तथा सामाजिक शसक्तिकरणका लागि सीप विकास तथा व्यक्तित्व विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । यसका लागि उपाध्यक्ष संग महिला कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
२५. स्थानीय व्यवसायी महिलाद्वारा उत्पादित व्यवसायिक उत्पादनलाई राष्ट्रिय स्तरको बजारमा पहिचान गराई विगतमा संचालित ग्रामीण व्यवसायको निरन्तरता दिईने छ ।
२६. लैङ्गिक तथा घरेलु हिंसा , यौन शोषण लगायत जोखिममा परेका एकल महिला , यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूलाई दृष्टिगत गरी अवसर र हित प्रवर्द्धन सम्बन्धि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
२७. महिला तथा किशोर किशोरी माथि हुने सबै प्रकारका विभेद (सामाजिक, लैङ्गिक, यौनिक, धार्मिक, शैक्षिक) जस्ता विभेदहरूलाई निषेध तथा निरुत्साहित गर्न समविकासका आवश्यक कार्यक्रम संचालनमा ल्याईने छ । त्यसका लागि किशोरकिशोरी तथा आमा समूहसंग उपाध्यक्ष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
२८. हिंसा पीडित तथा प्रभावित महिला , बालबालिका , किशोरी , यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूका लागि तत्काल उद्धार , निशुल्क कानूनी सहायता मनोसामाजिक परामर्श र सीपमूलक कार्यक्रम गर्नका लागि महिला उद्धार तथा सहायता कोष स्थापना गरिने छ ।
२९. सुनौला हजार दिनभित्रका आमा र शिशुहरूसँग उपाध्यक्ष कोशेली कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
३०. वडा स्तरीय महिला संजालको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र टोल स्तरमा महिला संजाल गठन गरी अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
३१. राजनीतिक , आर्थिक र सार्वजनिक जीवनको निर्णय —निर्माणका सबै तहहरूको नेतृत्वमा महिलाहरूको पूर्ण तथा प्रभावकारी सहभागिता र समान अवसरको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
३२. बालश्रमिक तथा बालश्रम उन्मुलन कार्यक्रमहरूको तर्जुमा तथा बालश्रममा आश्रित परिवारका लागि पनि कार्यक्रमबाट सम्बोधन गरी बालश्रम उन्मुलन गरिने छ ।
३३. बालबालिका माथि हुने सबै प्रकार हिंसा , शोषण , दुर्व्यवहार अन्त्य गरी बालमैत्री गाउँपालिका स्थापना गरिनेछ ।
३४. बालअधिकार समिति गठन कार्यविधि र बाल समूह गठन सहजिकरण निर्देशिका निर्माण गरी लागू गरिने छ ।
३५. बालविवाह , कम उमेरको विवाह , जबर्जस्ती विवाह तथा लागु औषध दुर्व्यसनी जस्ता घातक /हानिकारक व्यवहारको अन्त्य गर्न आवश्यक कार्यक्रम गरिने छ ।
३६. अपांगता भएका व्यक्तिका लागि आय — आर्जन गर्ने कार्यक्रम तर्जुमा गरी उनीहरूलाई आत्मनिर्भर बनाउन पहल गरिने छ । साथै त्यस्ता व्यक्तिप्रति गरिने विभिन्न प्रकारको अन्धविश्वास, विभेद र सबै प्रकारका हिंसा नियन्त्रण र निराकरण गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
३७. अब देखि निर्माण हुने सरकारी भौतिक संरचनाहरू अपाङ्ग मैत्री बनाईने छ ।
३८. समाजका अग्रज सम्मानित ज्येष्ठ नागरिकको भूमिका , योगदान , अन्तपुस्ता ज्ञान अनुभव र सीप हस्तान्तरणलाई उच्च महत्व दिईने आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण र विकासमा उपयोग गरिने छ ।

३९. ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई नीति निर्माणमा सहभागिता र स्रोत साधनमा पहुँच बढाई अपनत्व वृद्धि गरिनेछ साथै ज्येष्ठ नागरिकले समाज र राष्ट्रको लागि पुर्याएको योगदानको आधारमा सम्मान र आदर गरिने छ ।
४०. ज्येष्ठ नागरिकप्रति हुनसक्ने विभिन्न प्रकारका हिंसा तथा दुर्व्यवहार नियन्त्रणका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४१. जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत मुक्त वडा घोषणालाई निरन्तरता दिईनेछ र आ.व.२०८०/८१ भित्र जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत मुक्त गाउँपालिका घोषणा गरीने छ ।
४२. समाजमा रहेका मान्यता प्राप्त विभिन्न संघ संस्थाहरूलाई तालिम तथा चेतना अभिवृद्धि गरी सामाजिक अभियानमा संलग्न हुनको लागि प्रोत्साहित गरिनेछ ।
४३. दूध पीडित, शहिद परिवार, घाइते अपाङ्ग र विपन्न परिवारहरूको स्वास्थ्य बीमाको व्यवस्था गर्न पहल गरिने छ ।
४४. महिला, दलित, जनजाती र फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई सीपमुलक नेतृत्व विकास र आय आर्जनमुलक तालिम प्रदान गरी आत्म निर्भर बनाइने छ ।

सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता तर्फ :

१. नेपाल सरकारले तोकेका प्रत्येक नागरिकले पाउने सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउन हक पुगेका सबै नागरिकलाई प्रणालीमा व्यवस्थापन गरी सम्बन्धित वडाबाट सेवा सुविधा प्रदान गरिने छ ।
२. सरकारले वृद्धभत्ताको उमेर ६८ वर्ष बनाएको हुँदा विभागको निर्देशन अनुसार सबैलाई पहुँचमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।
३. प्रत्येक माडी गाउँपालिका भित्रका नागरिकको कर्तव्य रहेको घटना दर्तालाई सत प्रतिशत गर्न घरदैलो अभियान वा पायक पर्ने स्थान छनौट गरी शिविर या अभियान संचालन गरिने छ ।
४. घटना दर्ता समयमै गर्नु पर्ने चेतना अभिभावकसम्म पुऱ्याउन प्रत्येक विद्यालय क्लवसङ्ग संस्था र सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखिकरण तथा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गरिने छ ।
५. माडी गाउँपालिकामा गुनासो सुनुवाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण तथा घटना दर्ता अनलाइन प्रक्रियामा भईसकेकोले कार्यान्वयन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिने छ दुविधा भएको समस्या सेवा इकाईबाट एक हप्ता भित्रहल गरिने छ र हल हुन नसकेका समस्यालाई विभागमा रिफर गरिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
६. नेपाल सरकारको प्राथमिकतामा रहेको यस सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण कार्यक्रमलाई माडी गाउँपालिकाले पनि प्राथमिकतामा राखे छ ।
७. आम नागरिकलाई सरकारको तल्लो निकाय वडाबाट छिटो छरितो डिजिटल प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाह गरिने छ भने ऐन, नियम तथा कानून अनुसार मिल्ने कुनै पनि सेवाबाट वञ्चित गरिने छैन ।
८. यन्त्र उपकरण तथा इन्टरनेट प्रविधिको आवश्यक व्यवस्था गरिने छ ।
९. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सुदृढीकरण आयोजना अन्तर्गत पञ्जिकरण विभाग र माडी गाउँपालिकाको स्रोत साझेदारी प्रतिवद्धता अनुसार एम.आइ.एस अपरेटर र फिल्ड सहायकको ६ महिना बराबरको पारिश्रमिकको व्यवस्था गाउँपालिकाले गर्ने प्रतिवद्धतालाई निरन्तरता दिईने छ ।

गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम तर्फ :

१. स्थानीय तहमा रहेको उद्योग विकास शाखालाई थप सवलिकरण गरिने छ ।

२. उद्यम विकास तथा रोजगार सृजना सम्बन्धी दिगो विकासको रणनीतिक योजना तयार गरी लागू गरिने छ ।

३ गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत उद्यमशिलता विकास ,वित्तिय पहुँचमा बृद्धि र उत्पादित वस्तु तथा सेवाको बजारीकरणमा सहयोग हुने गरी आर्थिक तथा प्राविधिक रुपमा सबल बनाई जिविकोपार्जनमा टेवा पुग्ने गरी सञ्चालन गरिने छ ।

४ स्थानीय स्तरमा उत्पादित वस्तु तथा सेवाहरूलाई स्थानिय ,प्रदेश,तथा संघीय बजारमा पहिचान गराई बजारको माग,श्रोत साधनको उपलब्धता,र जनचाहानामा आधारित उद्यमहरूको स्थापना र विगतमा संचालित उद्यमीहरूको स्तरउन्नति वा निरन्तरता दिइनेछ ।

५ स्थानी तह मार्फत नयाँ उद्यमी सृजनाको लागी तथा विगत ३ वर्ष वा सो भन्दा पहिला व्यवसाय गर्दै आयका सञ्चालित लघु उद्यमीको लागि प्राविधिक सीप विकास तालिम तथा वा आवश्यकता अनुसार उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।

६ यस पालिकामा आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा उत्पीडनमा पारिएका समुदाय जस्तै दलित महिला,जनजाती, आर्थिक हिसाबले विपन्न ,किसान ,मजदुर र बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगार सृजना गराई सो लघु उद्यमको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

७ माडी गा.पा भित्रका लघु उद्यम विकास क्षेत्रको पहिचान गर्दै लघु उद्यमी समुहहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

८ उद्योग क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्तिको दिगो विकास र क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

९.संघीय सरकारबाट परिचालन भएको बजेटमा सीप विकास तालिम र प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रममा आवश्यकता र औचित्यको आधारमा साभेदारी गरिने छ ।

१० नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको मिति २०७७/०७/०४ को निर्णयबाट पारित भएको गरिबी निवारणका लागी लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम लघु उद्यम विकास मेड मोडेल बमोजिम सामाजिक परिचालन, उद्यमशिलता विकास तालिम, सिप विकास तालिम ,वित्तिय सेवामा पहुँच, प्रविधिमा पहुँच, बजार बजारीकरणमा सहयोग तथा व्यवसायिक परामर्श जस्ता ६ वटा संघीय सरकारको शसर्त अनुदानमा सञ्चालित गरिबी निवारणका लागी लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (मेडूपा)संग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

सहकारी तथा गरिबी निवारण

११. नेपाल सरकारको तीन खम्बे अर्थ नीतिअनुसार यस माडी गाउँपालिकाले एक वडा एक सहकारीको नीति अलवन गरी सहकारी संस्था क्रियाशिल नभएको वडामा सहकारी संस्था गठन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ
१२. गाउँ गाउँमा उत्पादन भएको कृषि उपहरुलाई सहकारी मार्फत खरिद गरी बजारीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१३. सहकारीलाई विश्वसनीय पारदर्शी र मर्यादीत रुपले सदस्यहरूलाई सेवा प्रवाह गर्न सहकारीहरूको क्षमता विकास गरि नमूनाको रुपमा कुनै २ सहकारी संस्थामा डिजिटल प्रविधिको प्रयोग गरि सेवा प्रवाह गर्न अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ ।
१४. सहकारी मार्फत एक गाउँ एक उत्पादन एक घर एक उद्योग संचालन गरि गरिबी निवारण गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१५. सहकारी संस्थाका सदस्यहरूलाई वित्तीय साक्षरता संचालन गरी सहकारीको माध्यमबाट छरिएर रहको पुजी संकलन गरी उत्पादनशिल क्षेत्रमा लगानी गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१६. कृषक तथा उद्यमिहरूलाई व्यवसायी संचालन गर्न सहकारी मार्फत सहुलेत ऋण प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
१७. सहकारी मार्फत कृषि हात बजार तथा सहुलित पसल संचालन गर्न अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ ।
१८. गरीव घर परिवार पहिचान गरि उनिहरूको लागि विपेश कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१९. पालिकामा संचालित सबै खाले सहकारी संस्थाहरूलाई अनिवार्यरुपमा कोपोमिसमा आवद्ध गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

२०. गरिवी निवारण कोष मार्फत प्रवर्द्धित सामूदायिक संस्थाहरूलाई व्यवस्थित गर्नको लागि सहकारीमा रुपान्तरण गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।

प्रधानमन्त्री रोजगार तर्फ :

१. आ.व. २०८०/२०८१ को लागि न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूतको लागि रोजगार सेवा केन्द्रमा बेरोजगारमा सुचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तथा युवा रोजगारीको लागि रुपान्तरण पहल आयोजना अन्तर्गत न्यूनतम रोजगारीको लागि रोजगारी सृजनामा संलग्न गराइने छ
२. एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा सञ्चालन गरिने छ ।
३. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम बाहेक गाउँपालिकाबाट पनि बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारी उपलब्ध गराउन श्रममुलक आयोजनाहरू मार्फत रोजगारी सृजना गरिने छ ।
४. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तथा गाउँपालिकाको रोजगारमुलक सेवा बाहेक अन्य रोजगारदाताहरूसंग समन्वय गरी थप सुचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारी उपलब्ध गराउन पहल गरिने छ ।
५. गाउँपालिका वडापालिका निजी क्षेत्र र अन्य गैरसरकारी निकाय मार्फत कार्यान्वयन हुने श्रममुलक आयोजनाहरूमा श्रमिकहरू खटाउदा सम्बन्धित निकायहरूसंग समन्वय गरी आयोजना पायक पर्न बस्तीबाट सुचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई खटाउन पहिलो प्राथमिकता दिइने छ ।
६. आयोजनाहरूको छनौट गर्दा उत्पादनमुलक रोजगारी सृजना हुने खालका आयोजनाहरू छनौट गरिने छ ।
७. रोजगारी सृजनाको लागि कार्यान्वयन गरी आयोजनाहरू छनौट गर्दा विपेश गरी कृषि क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
८. रोजगारमा संलग्न भएका सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई दक्ष एवं सक्षम जनशक्ति बनाउन कार्यस्थलमा आधारित सीपमुलक तालिमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
९. वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका व्यक्तिहरूले प्राप्त गरेका सीप अनुभव ज्ञान पुँजी तथा प्रविधि उपयोग गरी उनीहरूलाई रोजगार तथा स्वरोजगार बनाउन पुन एकीकरण कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिने छ ।
१०. वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सम्बन्धित निकायबाट जारी भएका महत्वपूर्ण सूचनाहरू रोजगार सेवाकेन्द्र मार्फत सम्प्रेषण गरिने छ ।
११. वैदेशिक रोजगारीको शिलशिलामा मृत्यू भएका घाइते अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले पाउने आर्थिक सहायता सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यको लागि सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गरी रोजगार सेवाकेन्द्र मार्फत सहजीकरण गरिने छ ।
१२. वैदेशिक रोजगारीको लागि गरिने श्रम स्वीकृति तथा पुन श्रम स्वीकृति सेवा सञ्चालन गरिने छ ।
१३. वैदेशिक रोजगारमा संलग्न भएका व्यक्तिहरूको विवरण तयार गरी अध्यावधिक गरिने छ ।
१४. विद्यमान बेरोजगार समस्यालाई हल गर्न आन्तरिक उत्पादनमूलक रोजगारी सृजना गरी प्रभावकारी रोजगार वा स्वरोजगार सेवा सुनिश्चित गर्न आवश्यक ५ वर्षे रोजगार रणनीति तयार गरिने छ ।

बहुक्षेत्रीय पोषण तर्फ :

१. नेपाल जनसांख्यिक सर्भेक्षण २०२२ अनुसार यस प्रदेशमा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू मध्ये २५ प्रतिशतमा पुङ्कोपन, १६ प्रतिशतमा ख्याउटेपन, २३ प्रतिशतमा कम तौल, ५ वर्षमुनिका बालबालिकामा रक्तअल्पता ४९ प्रतिशत र १५ देखि ४९ वर्षका महिलाहरूमा रक्तअल्पता ४४ प्रतिशत रहेको छ । महिला, बालबालिका र किशोरीहरूमा हुने सबै प्रकारको कुपोषणको अवस्था घटाउन यस माडी गाउँपालिकाले बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप विस्तार गर्नेछ । विपन्न वर्ग तथा पछाडी परेका समुदायमा विशेष प्याकेजका कार्यक्रम सहित यस गाउँपालिकाका.....२ वडालाई यसै आर्थिक वर्ष भित्र पोषणमैत्री स्थानीय शासन लागू गर्नेछ ।
२. यस गाउँपालिकामा न्यूनपोषण हुनुमा पोषिला विविध प्रकारका खानेकुरामा पहुँच नहुनु वा भएको खाद्यवस्तु उचित तरिकाले उपभोग नगर्नु, अशुद्ध खानेपानी तथा न्यून सरसफाईबाट हुने संक्रामक रोगहरू तथा त्यसको समयमै उपचार नहुनु,

- उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाको उपभोग नगर्नु, अधिक कार्यबोझ तथा न्यून चेतनाजस्ता विविध कारणहरू जिम्मेवार छन् । यस्ता समस्याहरू समाधान गर्न यस गाउँपालिकाले बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप बजेट सहित विस्तार गर्नेछ ।
३. पोषणको दृष्टिकोणले गर्भावस्थादेखि दुईवर्षको अवधि धेरै महत्वपूर्ण हुन्छ जसलाई सुनौला "हजारदिन" भनिन्छ । यो अवधिमा गर्भवती आमा र बच्चा जन्मिएपछि सुत्केरी आमा र बच्चालाई खुवाइने खानेकुरा एव हारसुसारले—बच्चाको समग्र वृद्धि र विकासमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको हुन्छ । त्यसैले शिशु तथा बाल्यकालीन पोषणमा स्तनपान, पूरक खाना, स्याहार — व्यवहार—सुसारसम्बन्धी बानी, सरसफाइ, स्वच्छता, खाद्य सुरक्षा, संक्रमणको अवस्थामा समुचित उपचारजस्ता विषयहरूलाई एकीकृत रूपमा सम्बोधन हुनेगरी कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ
  ४. राष्ट्रिय योजना आयोगको नेतृत्व एवम् समन्वयमा स्वास्थ्य, कृषि विकास, पशुपन्छी विकास, खानेपानी तथा सरसफाइ, शिक्षा, महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण रसंघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय सहितयस गाउँपालिकामा कार्यान्वयनमा रहेको बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप बजेट सहित सुदृढीकरण गरिनेछ ।
  ५. नेपालको लागि दिगो विकासको लक्ष्यअनुसार पाँच वर्षमुनिका बालबालिकामा हुने पुङ्कोपनकलाई सन् २०३० को अन्त्यमा १५ प्रतिशतमा झार्ने, ख्याउटेपनलाई घटाएर ४ प्रतिशतमा पुऱ्याउने, रक्तअल्पतालाई १० प्रतिशतमा झार्ने लक्ष्य लिइएको छ भने प्रजनन उमेरका महिलाहरूमा हुने रक्तअल्पता सम्बन्धी समस्यालाई १० प्रतिशतमा झार्ने लक्ष्य अनुरूप कार्यान्वयनमा रहेको बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप विस्तार गरि यस गाउँपालिकामा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
  ६. पोषण प्रोटोकल अनुसार सबै प्रकृया पुरा गरेका उत्कृष्ट हजार दिनका आमा तथा निजका घर परिवारहरूलाई प्रोत्साहन तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

फोहोर मैला व्यवस्थापन नीति:

१. कुहिने नकुहिने फोहोरहरू धातुजन्य, प्लाष्टिकजन्य फोहोर छुट्याई पुनः प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२. टोल सुधार समितिको गठन गरी सो समितिको क्रियाशीलता बढाई समितिका पदाधिकारीका लागि तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । टोल सुधार समितिसँग सहकार्य गरी बजार सरसफाइ अभियानलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
३. घर्तिगाउँ बजारको फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि डम्पिङ साईट नर्माणका लागि प्रक्रिया अगाडी बढाईने छ ।

सूचना तथा संचार प्रविधि तर्फ:

१. पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापनाको अवधारणा लिइनेछ । Chowk Identification र Toile Mapping गर्दै GIS Based Information Portal स्थापनाको लागि अध्ययन गरिनेछ ।
२. गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय तथा विषयगत शाखा वा इकाइको सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
३. प्रविधिमैत्री पालिका बनाउनकोलागि सफ्टवेयर विकासको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ । विभिन्न शाखा, तथा वडामा विनियोजन भएको बजेट तथा प्रगति विवरण मोबाईल बाटै हेर्न मिल्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । जसकोलागि मोबाईल एपको निर्माण गरिनेछ ।
४. स्थानीय पत्रिका, राष्ट्रिय पत्रिका, एफ.एम. अनलाईन पत्रिका र टेलिभिजनहरूमाफत पालिकाका गतिविधिहरू आवश्यकता अनुसार प्रकाशन र प्रसारण गरिनेछ ।
५. गाउँपालिकाका हरेक सूचना तथा वडा कार्यालयहरूको विवरण, कार्यक्रमहरू मासिक/ चौमासिक/ वार्षिक प्रतिवेदन, लेखा परिक्षण प्रतिवेदन, अनुगमन प्रतिवेदन, आयव्यय विवरण सार्वजनिक सुनुवाई, ऐन कानून निर्देशिका, कर शुल्कहरू र कार्यालय सम्पर्क विवरण वेबसाइट/ एप्स मार्फत नियमित उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

६. गाउँपालिका र वडा कार्यालयबाट संकलन हुने राजस्व अभिलेखलाई चुस्त दुरुस्त र प्रभावकारी राख्नका लागि स्थानीय सञ्चालन कोष प्रणाली(SuTRA) मा रहेको राजस्व मोड्युललाई पुर्णरूपमा साउन देखि सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
७. सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता क्रियाकलापको माध्यमबाट पारदर्शिता अभिवृद्धि गर्दै जनआवाज संकलन गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
८. सूचनाको हकलाई प्रवर्द्धन गर्न, गुनासो सुनुवाईलाई प्रभागकारी बनाउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकाबाट कार्यान्वयन हुने ठुला योजना, कार्यक्रममा त्रितीय जोखिम न्यूनीकरणका लागि निर्माण र खरिद प्रक्रियालाई बढी पारदर्शी र प्रतिष्पर्धात्मक बनाउन वार्षिक खरिद योजना बनाई E-Bidding लाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०. नेपाल टेलिकम तथा अन्य सेवा प्रदायक संस्थाहरूसंग समन्वय तथा सहकार्य गरी गुणस्तरीय र भरपर्दो मोबाइल तथा इन्टरनेट सेवाको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
११. सूचनाको हक सम्बन्धी कानून बमोजिम सेवाग्राहीले मागेका विवरणहरू समयमै सूचना अधिकारीबाट उपलब्धगराइनेछ ।

न्याय व्यवस्थापन सम्बन्धि नीति :

११. समाजमा उत्पन्न भएका र हुन सक्ने संभावित विवादहरूलाई मेलमिलापद्वारा निर्मुल पार्न गाउँको झगडा गाउँमै हासीखुशी मिलाऔं अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
१२. समाजमा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र, लिंग र समुदायको न्यायमा सहज पहुँच पुऱ्याउन समय समयमा सचेतनामुलक कानुनी शिक्षा र आवश्यकता अनुसार कार्यक्रमको समेत आयोजना गरिनुका साथै सोको लागि सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञलाई हायर गरिने छ ।
१३. कानूनका ज्ञाताहरूद्वारा न्यायीक समितिका पदाधिकारीहरू, जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारीहरूका साथै सरोकारवालाहरूलाई मागमा आधारित तालिम र तालिम प्राप्तहरूका लागि पुनताजिकीकरण हुने खालको कार्यक्रमको उचित व्यवस्था मिलाइने छ ।
१४. सुचीकृत मेलमिलापकर्ताहरूलाई पुर्नताजकी तालिमको दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१५. न्यायीक समितिमा दैनिक कृयाकलाप संचालन गर्दै आएका कानुनी सल्लाहकारलाई निरन्तरता दिइने छ ।
१६. असमर्थ पक्षलाई निशुल्क कानुनी सहायता उपलब्ध गराउन कानुनी सल्लाहकारलाई जिम्मेवारी तोकिनेछ ।
१७. अदालत, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी कार्यालय लगाएत अन्य सरकारी कार्यालयसम्म न्यायीक पहुँचका लागि सरकारी कार्यालयहरूमा दिनुपर्ने निवेदन तयार गर्न कानुनी सल्लाहकारको सहयोगद्वारा सहजीकरण गरिने छ ।
१८. सेवा, सेवाप्रदायक र सेवा प्राप्तीको प्रकृया बारेमा आवश्यक जानकारी उपलब्ध गराइने छ ।
१९. सरकारी कार्यालय र नागरिकको बीचमा सहजीकरण गरिने छ ।
२०. स्थानीय न्यायीक समितिलाई चुस्त दुरुस्त बनाउनुको साथै व्यवस्थित इजलाशको निर्माण गरिने छ

विधेयक सम्बन्धि नीति :

१. आफ्नो क्षेत्राधिकारको अधिकतम प्रयोग गरी ऐन, नियम, नियमावली, निर्देशिका र कार्यविधिहरू निर्माण गरी तत्कालै स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशनमा ल्याइने छ ।
२. कानूनको शासनलाई अभ्यासमा ल्याउन सरोकारवालाहरूको सहभागीतामा ऐन, नियम, नियमावली, निर्देशिका र कार्यविधिहरूको मस्यौदालाई गाउँसभाद्वारा पास गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरीने छ ।
३. स्थानीय तहले बनाएका सम्पुर्ण कानूनहरू स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरी कानून बमोजिम संघ र प्रदेशको कानून मन्त्रायमा पठाइने छ भने आवश्यकता अनुसार माग भएमा सम्बन्धित कार्यालयहरू र व्यक्तिहरूलाई समेत निशुल्क रूपमा उपलब्ध गराइने छ ।

४. पालिकाको आवश्यकता अनुसार ऐन कानूनहरू बनाइने छ भने पुरानालाई कानून बमोजिम संशोधन समेत गर्न सकिने छ ।

राजस्व सम्बन्धि नीति :

१. राजस्व संकलन व्यवस्थित गर्नको लागि सफ्टवेयरको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्नका लागि राजस्वका दायराहरू विस्तार गरिनेछ ।
३. स्थानीय तहमा उपलब्ध भएका र उत्पादन हुने खनिज पदार्थ, जडीबुटी, कच्चा पदार्थ, लगाएत अन्य कच्चापदार्थको विक्री र प्रवर्द्धन गरी राजस्व वृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
४. प्रत्येक चौमासिकमा बजार अनुगमन गरिने छ र गाउँपालिका भित्र सञ्चालित सम्पूर्ण व्यवसाय हरूलाई अनिवार्य रूपमा दर्ता प्रक्रियामा लिई करको दायरामा लिईने छ ।

गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू,
अन्य उपस्थित महानुभावहरू,

विगतको शिक्षा वर्तमानको ईच्छा र भविष्यको प्रतिक्षाको रूपमा रहने प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा सुदृढ अर्थतन्त्र निर्माण गर्ने, स्वस्थ र सक्षम जनशक्ति विकास गर्ने, विकासलाई समावेशी, जनमुखी, नतिजामुखी, सामाजिक न्यायमा आधारित बनाउने, सुशासन कायम गराउने र सम्वृद्ध माडी गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच प्राप्त गर्ने विषयलाई केन्द्रमा राखिएको छ । सम्वृद्ध माडी निर्माणको यो यात्रामा निजी क्षेत्र, विद्वत वर्ग, सबै क्रियशिल राजनैतिक दलहरू, नागरिक समाज र समग्र माडीवासीमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै सहकार्य र सद्भावका लागि सबैको सहयोगको अपेक्षा गर्दछु । यस गाउँपालिका गाउँसभाको १३ औं अधिवेशनमा प्रस्तुत हुने नीति, कार्यक्रम र बजेटका सम्बन्धमा महत्वपूर्ण राय सल्लाह उपलब्ध गराउनुहुने सरोकारवाला सम्पूर्णमा धन्यवाद व्यक्त गर्दै यो नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिलाई यही बिट मार्न अनुमति चाहन्छु । धन्यवाद